

**Vysoká škola zdravotnická, o. p. s.
Praha 5**

**HORSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY
A INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michal Jand'ura

Praha 2013

**Vysoká škola zdravotnická, o. p. s.
Praha 5**

**HORSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY
A INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michal Jandůra

Stupeň kvalifikace: bakalář

Komise pro studijní obor: Zdravotnický záchranář

Vedoucí práce: MUDr. Tomáš Zajíc

Praha 2013

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ, o.p.s.
se sídlem v Praze 5, Dušková 7, PSČ 150 00

Michal Jandůra
3. C ZZ

Schválení tématu bakalářské práce

Na základě Vaší žádosti ze dne 11. 10. 2012 Vám oznamuji
schválení tématu Vaší bakalářské práce ve znění:

Horská služba České republiky a integrovaný záchranný systém

*Mountain Rescue Service of the Czech Republic and Integrated Rescue
System*

Vedoucí bakalářské práce: MUDr. Tomáš Zajíc

Konzultant bakalářské práce: PhDr. Karolina Moravcová, RN

V Praze dne: 31. 10. 2012

prof. MUDr. Zdeněk Seidl, CSc.
rektor

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a všechny použité zdroje literatury jsem uvedl v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své bakalářské práce ke studijním účelům.

V Praze dne 5. 4. 2013

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji MUDr. Tomáši Zajícovi za cenné rady, podněty a připomínky při zpracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

JANĎURA, Michal. *Horská služba České republiky a Integrovaný záchranný systém*. Vysoká škola zdravotnická, o. p. s., stupeň kvalifikace bakalář. Vedoucí práce: MUDr. Tomáš Zajíc. Praha. 2013. 61s.

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou a činností specializované záchranné organizace, Horské služby České republiky a její začlenění do Integrovaného záchranného systému v České republice. Hlavní dělení práce je na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části práce je komplexně popsána historie vzniku horské služby, její organizační struktura a systém zajištění záchranné činnosti v horách České republiky. Práce dále popisuje začlenění Horské služby ČR do Integrovaného záchranného systému v České republice a spolupráci této záchranné organizace s hlavními složkami Integrovaného záchranného systému: Hasičským záchranným sborem ČR, Policií ČR a Zdravotnickou záchrannou službou.

V praktické části práce je uvedena kazuistika, která komplexně popisuje spolupráci Horské služby ČR a základních složek Integrovaného záchranného systému při zajištění pátrání po pohřešované osobě v horském terénu.

Pro praktické účely lze tuto práci využít k dalším studijním účelům pro obor Zdravotnický záchranář jako základní dokument, který komplexně popisuje činnost Horské služby ČR a fungování této složky v rámci Integrovaného záchranného systému České republiky.

Klíčová slova

Horská služba, Hasičský záchranný sbor, Policie České republiky, Zdravotnická záchranná služba, Integrovaný záchranný systém.

ABSTRACT

JANĎURA, Michal. *Mountain Rescue Service of the Czech Republic and Integrated Rescue System*. Nursing college, o. p. s., Degree: Bachelor. Tutor: MUDr. Tomáš Zajíc. Prague. 2013. 61 pages.

Themes of this thesis are issues and activities of specialized rescue organization, Mountain rescue of the Czech Republic and its incorporation into Integrated Rescue System in the Czech Republic. The thesis is divided into theoretical and practical parts.

History of Mountain Rescue Service its organizational structure and way of rescue activities delivery in the mountains in the Czech Republic are described in theoretical part of thesis. The thesis also covers integration of Mountain Rescue Service into the Integrated Rescue system in the Czech Republic and its cooperation with main sections of Integrated Rescue System: Fire and Rescue Service, Police, and Emergency Medical Service.

Practical part of this thesis consists of case study which comprehensively describes cooperation of Mountain Rescue and other Integrated Rescue System's sections when ensuring the search for a missing person in mountainous terrain.

This thesis can be used for further study purposes for paramedics' subjects. It can be used as an essential document describing activities of Mountain Rescue Service of the Czech Republic and its activity as a part of Integrated Rescue System of the Czech Republic.

Key words

Mountain Rescue Service, Fire Brigade, Police of the Czech Republic, Emergency Medical Service, Integrated Rescue system

Obsah

Seznam použitých zkratk

Úvod.....	1
Teoretická část	3
1 Historie.....	4
1.1 Historie Horské záchranné služby.....	4
1.2 Vznik Horské služby	4
1.2.1 Vývoj Horské záchranné služby	6
1.2.2 Vývoj Horské záchranné služby za 2. světové války.....	9
1.2.3 Vývoj Horské záchranné služby po 2. světové válce.....	10
1.2.4 Horská služba a ČSTV	10
1.2.5 Horská služba a IKAR	11
1.2.6 Přestavba Horské služby	11
1.2.7 90. léta 20. století u Horské služby	13
1.2.8 Hlavní data v historii Horské služby.....	15
2 Občanské sdružení Horská služba ČR.....	16
2.1 HS ČR, o. s.....	16
2.1.1 Členství v občanském sdružení HS ČR, o. s.....	17
3 Obecně prospěšná společnosti Horská služba ČR	21
3.1 Vznik obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR.....	21
3.1.1 Organizace a řízení Horské služby ČR	23
3.1.2 Odborné komise Horské služby ČR.....	24
3.1.3 Specializace záchranářů HS ČR	25
4 Integrovaný záchranný systém.....	27
4.1 Začlenění Horské služby ČR do IZS.....	27
4.1.1 Samostatný výkon záchranné činnosti Horské služby ČR.....	28
4.1.2 Horská služba ČR a Hasičský záchranný sbor ČR	29
4.1.3 Dohody mezi HS ČR a Hasičským záchranným sborem ČR	29
4.1.4 Horská služba ČR a Policie České republiky	31
4.1.5 Dohody mezi Horskou službou ČR a Policií České republiky	32
4.1.6 Horská služba ČR a Zdravotnická záchranná služba.....	33
4.1.7 Dohody mezi HS Šumava a Zdravotnickou záchrannou službou.....	34
4.1.8 Horská služba ČR a Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR ..	38
4.1.9 Horská služba ČR a Armáda ČR	39
Praktická část	40
5 Kazuistika	41
5.1 Součinnost složek IZS při zajištění pátrání po pohřešované osobě	41
5.1.1 Anamnéza	41
5.1.2 Katamnéza	43
5.1.3 Analýza a interpretace	52
5.1.4 Diskuse.....	54
5.1.5 Závěr	55
Závěr	56
Seznam zdrojů.....	58
Přílohová část	
Příloha č. 1	

Seznam použitých zkratek

AED	Automatický externí defibrilátor
AČR	Armáda České republiky
AZZS	Asociace zdravotnických záchranných služeb
CLZS	Centrum letecké záchranné služby
ČSČK	Československý červený kříž
ČSR	Česká socialistická republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSTV	Československý svaz tělesné výchovy
FIS	Fédération Internationale de Ski
GŘ	Generální ředitelství
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
GŠ	Generální štáb
GŠ AČR	Generální štáb Armády České republiky
HS ČR	Horská služba České republiky
HS	Horská služba
HS ČR, o. p. s.	Horská služba České republiky obecně prospěšná společnost
HS ČR, o. s.	Horská služba České republiky občanské sdružení
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS	Horská záchranná služba
HZS	Hasičský záchranný sbor
IKAR	Internationale kommission für alpines rettungswesen
ISS	Informační a strážní služba
IZS	Integrovaný záchranný systém
Jčk	Jihočeský kraj
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů

KČT	Klub českých turistů
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
LSPP	Lékařská služba první pomoci
LZS	Letecká záchranná služba
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
ONV	Okresní národní výbor
OO PČR	Obvodní oddělení Policie České republiky
OPIS	Operační a informační středisko
PČR	Policie České republiky
Pk	Plzeňský kraj
PNP	Přednemocniční neodkladná péče
RČS	Republika československá
RLP	Rychlá lékařská pomoc
ROH	Revoluční odborové hnutí
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
RZS	Rychlá zdravotnická služba
SAR	Search and Rescue
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOS	Save Our Souls
SRN	Spolková republika Německo
SSR	Slovenská socialistická republika
UIAA	Union Internationale des Associations d'Alpinisme
ÚK	Ústřední komise

ÚV	Ústřední výbor
ZOS	Zdravotnické operační středisko
ZZS	Zdravotnická záchranná služba
ZŠ HS ČR	Základní škola Horské služby České republiky

Úvod

Bakalářská práce se zabývá komplexním rozбором činnosti specializované záchranné organizace Horské služby České republiky a jejího fungování v rámci Integrovaného záchranného systému ČR. Činnost Horské služby ČR je velice medializována především v zimní sezóně. Prostřednictvím médií je široká veřejnost informována o činnosti této záchranné organizace především v souvislosti s podmínkami v zimních sportovních areálech, pátracích akcích po ztracených turistech a ošetření vážných úrazů na sjezdových tratích. Ve zprávách o počasí se pravidelně objevuje varování v podobě stupňů lavinového nebezpečí, které horská služba vyhláší. Laická i odborná veřejnost však stále vztahuje činnost této záchranné organizace pouze se zimní sezónou a ošetřování lyžařů na sjezdových tratích. Tato specializovaná záchranná organizace však zajišťuje bezpečnost návštěvníků a obyvatel českých hor celoročně a ve spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému vytváří vhodné podmínky pro bezpečný pohyb na horách a dále zajišťuje v rámci přednemocniční neodkladné péče odbornou první pomoc ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou na základě uzavřených smluvních závazků.

Bakalářskou práci na téma Horská služba ČR a Integrovaný záchranný systém jsem si vybral z důvodu, že jsem od roku 1995 členem této záchranné organizace jako dobrovolný člen. V roce 2004 jsem byl přijat do trvalého pracovního poměru na funkci terénní pracovník záchranář a od roku 2008 se podílím na zajištění a řízení záchranné činnosti Horské služby Šumava ve funkci náčelníka oblasti. V popisu mé práce je především spolupráce s hlavními složkami Integrovaného záchranného systému při vytváření společných postupů a při zajištění záchranné činnosti na území Šumavy.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě základní části. V teoretické části je komplexně shrnuta historie vzniku této organizace. Kdo chce poznat fungování této záchranné organizace, musí především poznat historické souvislosti a okolnosti vzniku této specializované záchranné složky. Nedílnou součástí této práce je podrobný popis fungování dobrovolné a profesionální základny, která společně zajišťuje veškerou záchrannou činnost v ČR. V odborné literatuře prakticky neexistuje žádné komplexní shrnutí fungování této složky, která vykonává záchrannou činnost již bezmála 80. let. Specifika činnosti této složky lze jen pracně získat z televizních šotů nebo částečně na stránkách této organizace. Ucelené shrnutí obsahu činnosti této záchranné organizace a především její fungování v rámci Integrovaného záchranného systému není nikde

popsáno. Právě ucelený soubor informací o činnosti Horské služby ČR v rámci IZS je hlavním cílem této bakalářské práce. V praktické části této práce je komplexní rozbor součinnosti akce Horské služby Šumava a základních složek IZS při zajištění pátrání po pohřešované osobě, které se na Šumavě odehrálo v roce 2008.

V přílohové části této bakalářské práce jsou fotografie, které ukazují průřez základními činnostmi Horské služby ČR od historie až po současnost. Především je na fotografiích ve stručnosti zobrazeno základní vybavení, technika, fotografie ze záchranných akcí a výcviku záchranářů Horské služby ČR.

Tato práce může být vhodným studijním materiálem především pro studijní obory Zdravotnický záchranář z důvodu, že práce podrobně popisuje fungování této specializované složky v rámci zajištění záchranné činnosti vlastními silami a prostředky nebo ve spolupráci se základními složkami Integrovaného záchranného systému ČR na základě uzavřených smluvních závazků.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie

1.1 Historie Horské záchranné služby

„Začátky a vývoj záchranných činností a jejich první formy – sebezáchrana a vzájemná pomoc spadají již do období osidlování a zpřístupnění hor.“¹ Činnost a fungování specializované záchranné organizace Horské služby ČR, je postavena především na historických souvislostech, stavovské cti, kamarádství a obětavosti všech členů horské služby při záchraně člověka v horách.

1.2 Vznik Horské služby

Hory byly pro člověka v dávných dobách zapovězeným místem, do kterých se neodvažoval vstoupit. Tato místa považoval za sídla zlých mocností, duchů, d'áblů, démonů a božstev, které sídlí na vrcholcích nedostupných hor a na jejich úbočích. Zvídavost a touha poznávat nová místa je odvěká vlastnost každého člověka. První odvážlivci se postupně vydávali do neznámých a nepoznaných horských končin s touhou objevovat nová a nepopsaná místa v horském prostředí. K prvním odvážlivcům patřili lovci divoké zvěře, sběrači lesních plodů a dřevaři, kteří se vydávali dále do nitra hor za účelem poznání nepoznaného a též za účelem snadného výdělku při sběru lesních plodů, těžby dřeva, sběru drahých kamenů nebo při lovu zvěře. *„První pronikání člověka do neznámých hor s sebou přineslo i první oběti. Bohuslav Balbín, český historik, líčí ve svém rukopise z roku 1679 cestu odvážného Benátčana do nitra Krkonoš. Starý rukopis popisuje cestu italského hledače drahokamů, který už v roce 1456 pronikl do Obřího dolu a nacházel tam kostry lidí. Jistě se jednalo o zmíněné lovce, bylinkáře a hledače zlata, kteří tam zabloudili a zahynuli.“²* První odvážní objevitelé popisují barvitě při svých návratech o objevech nedozírného přírodního bohatství, které hory poskytují. Zlato, drahé kameny, množství lovné zvěře a dřeva lákají člověka stále více navštěvovat vysokohorské prostředí a hluboké neproniknutelné hvozdy na úbočích hor. Lidé začínají z ekonomických důvodů postupně opouštět svá stálá obydlí v nížinách a začínají kolonizovat horské hřebeny a údolí. Začíná éra hospodářského využití hor. Na horských loukách se začíná pást dobytek, hluboko v lesích se počínají stavět sklářské hutě, na horských bystřinách vyrůstají hamry na zpracování železa a na horských loukách a hřebenech vyrůstají první jednoduché příbytky. Pro výstavbu svých jednoduchých obydlí využívá člověk opět původního

¹ BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 1

² BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 1

přírodního zdroje. Kámen a hlavně dřevo, které provází horaly od kolébky, až do hrobu se stává základním stavebním materiálem pro výstavbu jednoduchým obydlí. Tyto dřevěné stavby začínají horalé nazývat boudy.³ Život na horách je však značně tvrdý. Náhlé zvraty počasí, silné letní i zimní bouře, sněhové vánice, které mnohdy přicházejí i v době parného léta znepríjemňují život na horách. Při těchto náhlých zvratech počasí bývá cesta horalů, která vede do bezpečí svých skromných příbytků bojem o holý život. Horalé si začínají tedy značit horské stezky, pěšiny a hlavní páteční hřebenové cesty vysokými dřevěnými tyčemi, které jsou umístěny po stranách těchto cest a jsou zapíchnuté do sněhu. Toto jednoduché a účelné značení zajišťuje horalům při cestě po horských stezkách, za snížené viditelnosti, bezpečný pohyb a hlavně snadnou orientaci v horském terénu. První zmínky o tzv. tyčovém značení v Krkonoších jsou datovány od počátku 17. století.⁴ Toto jednoduché a účelné značení je původně zřizováno pouze v zimních podmínkách. Postupem času je tyčové značení instalováno podél horských cest trvale. V současné době je na našich horách instalováno úctyhodných 362 km tyčového značení, které stále pomáhá turistům v orientaci za snížené viditelnosti. Jednoduchost a účelnost tohoto zařízení již zachránila během dlouhých let stovky lidských životů.

Koncem 17. století a počátkem 18. století je zaznamenán v Krkonoších značný rozmach výstavby příbytků na hřebenech hor.⁵ Takzvaní budaři začínají svá obydlí využívat nejen pro hospodářské účely a ke svému skromnému trvalému bydlení, ale též začínají nabízet drobné ubytovací kapacity ve svých boudách pro letní hosty. Kromě původního skromného způsobu obživy, kterým je zemědělství, dřevařství a sklářství, je přijímání letních hostů dalším možným zdrojem obživy horalů. Tento způsob trávení volného času na horách patří v této době k velice nákladným záležitostem a letní turistiku si může dovolit zaplatit jen zámožnější občan.⁶ Tito lidé začínají jezdit do hor stále více a postupně začínají objevovat krásu hor nejen v letních měsících, ale i v zimním období. „*Hosté přicházejí jak v létě, tak v zimě a obracejí se na domácí obyvatele a znalce hor, aby je dovedli do neznámých koutů pohoří. Tak vzniká v roce 1850 koncesovaná služba průvodců a nosičů.*“⁷ Tato služba je provozována za úplatu a udělení koncese je podmíněno znalostí první pomoci. Koncesování průvodců a nosičů

³ NOVÁK, T., *Proti rozbouřeným žvlům*, str. 16

⁴ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 5

⁵ NOVÁK, T., *Proti rozbouřeným žvlům*, str. 16

⁶ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

⁷ BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

se rekrutují především z místních obyvatel z řad pastevců, zemědělců a dřevařů, kteří velmi dobře znají místní podmínky, orientují se v horském terénu a dokáží rozeznat případná nebezpečí, které v horách hrozí. Pro vydání koncese je podmínkou prokázání znalosti první pomoci.⁸ Jedná se o revoluční počín s přihlédnutím k době, ve které se nacházíme. V tomto duchu je provozována služba horských vůdců i v současnosti.

1.2.1 Vývoj Horské záchranné služby

Do hor, především do Krkonoš, začíná přijíždět stále více návštěvníků. Letní a zimní turistika již není doménou pouze zámožných obyvatel, ale pobytu na horách využívá stále širší skupina obyvatelstva.⁹ Obrovský rozmach turistiky vedl v Praze roku 1888 k založení první turistické organizace, Klubu českých turistů (dále jen KČT).¹⁰ KČT se postupně stává v Rakousko – Uhersku jednou z největších turistických organizací. Založením této turistické organizace dochází k prudkému rozvoji turistiky širokých vrstev obyvatel. Do hor míří stále více obyvatel, turistické výlety a akce jsou pořádány pod hlavičkou KČT. Krátce po založení KČT dochází k rozvoji dalšího sportu, který začíná přitahovat další masy obyvatel. Josef Rössler – Ořovský zakládá v Praze roku 1887, při bruslařském klubu, lyžařský kroužek.¹¹ Lyže, které byly dovezeny do těchto končin Evropy původně jen jako pracovní prostředek pro hraběcí a knížecí lesníky, se začínají stávat oblíbeným sportovním náčiním široké sportovní veřejnosti. Lyžařské spolky jsou zakládány nejen v Krkonoších, ale i v ostatních pohořích této země v srdci Evropy. Lyžování se postupně dostává na vysokou úroveň díky obětavcům a nadšeným propagátorům lyžování, kterými jsou například Jan Buchar nebo Josef Aleš – Lyžec z Krkonoš.¹² Na svazích našich hor jsou pořádány lyžařské závody a lyžování se začíná stávat oblíbeným sportem. Prudký rozvoj tohoto krásného sportu vedl v roce 1903 k založení Svazu lyžařů v Království českém. Před vypuknutím první světové války již tato organizace sdružuje 61 lyžařských spolků s více než 7483 členy.¹³

Masový rozvoj lyžování přivádí do hor stále více lyžařů. Bohužel vysoká návštěvnost z řad členů obce lyžařské, vede v horách k prvním úrazům, lyžařským nehodám a neštěstím. „V zimním období roku 1900 projížděla skupina lyžařů pod

⁸ ENDERSCH, J., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

⁹ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

¹⁰ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

¹¹ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

¹² ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

¹³ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

vedením Rösslera Ořovského kolem Sněžných jam v Krkonoších, když se pod posledním členem skupiny utrhla sněhová převěj a on se zřítíl dolů. Tehdy zasáhli členové dobrovolného hasičského sboru ze Špindlerova Mlýna. Byla to první organizovaná záchranná akce v Krkonoších.“¹⁴ Podobná neštěstí se stávají stále častěji nejen v Krkonoších, ale i v ostatních pohořích. Záchrana zraněných se vždy odehrává jen na základě pomoci přítomných přátel a kamarádů nebo díky obětavosti místních obyvatel, kteří dokáží pomoci lidem, kteří se ocitli v horách v nouzi a potřebují pomoc.

24. března 1913 je v Krkonoších organizován běh na lyžích na vzdálenost 50 km. Na startovní čáře stojí ostřílení lyžaři zvučných evropských jmen. Mezi nimi je přihlášen i místní lyžař Bohumil Hanč. Skromný syn hor, který vyhrává jeden závod za druhým nejen v Krkonoších, ale též na lyžařských závodech v ostatních horách i v Evropě (7. - 8. března 1913 se například zúčastnil Seveřanských her na Šumavském Špičáku).¹⁵ Závod byl odstartován za krásného slunečného březnového počasí a celý závod byl koncipován na více kol. Po odstartování dochází k velkému náskoku Bohumila Hanče před ostatními závodníky. Na hřebenech hor, kudy vede převážná trasa závodu je mezi prvními. Jako vedoucí závodník pokračuje s velkým náskokem do druhého kola. Během závodu dochází k prudkému zvratu počasí, začíná hustě sněžit, na hřebenech je mlha, viditelnost je špatná a vichřice začíná sílit. Závodníci, kteří se vracejí do cíle prvního kola z hřebenů hor, jsou tak vysílení a vyčerpaní, že již nemohou dále pokračovat v závodě. Závod se proto přerušuje. Bohužel Bohumil Hanč je již v druhém kole závodu a nemá informaci o zrušení závodu. Sám a špatně oblečen se na lyžích pohybuje ve sněhové bouři na hřebenech Krkonoš. Hančovi se na pomoc vydává jeho dlouholetý přítel a lyžař Václav Vrbata. Vědom si špatné povětrnostní situace, která panuje na hřebenech Krkonoš, se přesto vydává pomoci svému kamarádovi. 24. Března 1913 nacházejí oba svoji smrt ve sněhové bouři v Krkonoších.¹⁶ Vrbatův čin však nezůstal zapomenut: „*Ve sněhové bouři Vrbata poskytl Hančovi část svého oděvu, ačkoli věděl, že nasazuje vlastní život, což bylo posuzováno jako základní čin v pomoci člověka člověku v horách, a proto je 24. březen slaven jako Den Horské služby ČR.*“¹⁷

Rozvoj lyžování přerušuje první světová válka. Lyžaři umírají na bojištích první světové války daleko od své domoviny. Jejich náčiní je zabaveno armádou a používáno

¹⁴ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

¹⁵ KINTZL, E., *O počátcích lyžování na Šumavě, slovem i obrazem*, str. 49

¹⁶ NOVÁK, T., *Proti rozbouřeným živlům*, str. 20

¹⁷ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

pro přesun vojsk v zimních podmínkách při bitvách např. v italských Alpách. Ukončením první světové války dochází k obrovskému rozmachu lyžování a horské turistiky. Lidé chtějí při turistice a lyžařském sportu zapomenout na prožité hrůzy války. Tolik turistů a lyžařů hory zatím nepamatují. Pohyb velkého množství návštěvníků vede ke zvýšenému počtu úrazů, nehod a tragických událostí.¹⁸ Záchrana se vždy odehrává přímo na místě nehody, kdy je zraněný ošetřován přítomnými kamarády nebo se pomoc zajišťuje pomocí horských průvodců a pomocníků z řad místních obyvatel a znalců hor. Postupně se začínají utvářet první záchranné spolky, v jejich řadách stojí horští průvodci, dobrovolní hasiči, lesníci a hlavně členové místních spolků zimních sportů, vesměs dobří lyžaři. Vytváření prvních záchranných spolků v Krkonoších se ujímají zejména místní obyvatelé ze Špindlerova Mlýna, nejznámějšího a nejnavštěvovanějšího místa Krkonoš. Místní lékaři ze Špindlerova Mlýna již delší dobu provádí školení první pomoci sboru dobrovolných hasičů. Školení se zejména zaměřuje na speciální případy úrazů, jejichž příčinou bývá zvláštnost horské zimy se svými sněhovými bouřemi, vánicemi a lavinami.¹⁹ Zejména laviny se stávají častou příčinou tragických nehod od dob, kdy zimní turistika a lyžování v Krkonoších nabyla nebývalého rozmachu.²⁰

Zájem o bezpečnost lyžařské veřejnosti má především Svaz lyžařů Republiky československé (dále jen RČS), který první veřejně vystoupil a otevřeným dopisem ze dne 18. 2. 1930 se dotázal okresního soudu ve Vrchlabí, zda existuje záchranný sbor, který je schopen zajistit záchranu osob v horách.²¹ Svaz lyžařů RČS zároveň nabízí pomocnou ruku při sestavení takového záchranného sboru. Na základě vzneseného dotazu Svazu lyžařů, se hlavní iniciativy ujímá tehdejší okresní hejtman a během krátké doby se začínají utvářet první záchranné skupiny. Jádro těchto záchranných skupin tvoří místní dřevaři, zaměstnanci, majitelé horských bud, tkalci, lesníci a místní sportovci. Všichni členové vznikajících záchranných spolků byli dobrými lyžaři a hlavně opravdovými znalci místního horského prostředí. Zakládání záchranných spolků probíhalo po celých Krkonoších. Hybnou silou při zakládání záchranných spolků bylo kamarádství, rozvaha, obětavost láska k horám a především chuť pomáhat lidem. Velkým a zásadním nedostatkem při organizování záchranných akcí bylo nejednotné velení těchto záchranných spolků.²² „*Před zimní sezónou 1934/1935 založil Dr. Vaina*

¹⁸ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 6

¹⁹ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 7

²⁰ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 2

²¹ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str.

²² BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 3

a *Bedřich Krátký ve Špindlerově Mlýně samostatný záchranný sbor o šesti oddílech.*²³ Tento nově založený záchranný sbor se skládal ze členů místní hasičské jednoty, místních lyžařských učitelů, členů lyžařské školy Slalom a sportovního celku Wintersportverein (Svaz zimního sportu). Akceschopnost nově založeného záchranného sboru již prověřila nadcházející zimní sezóna, kdy se členové nově vzniklého záchranného sboru v noci z 2. na 3. února 1935 marně pokouší zachránit šest turistů v mrazivé vánici na hřebenech Krkonoš.²⁴ Iniciativu opět přebírá Svaz lyžařů RČS a v květnu 1935 je v budově místního kina a kavárny Revolučního odborového hnutí (dále jen ROH) ve Špindlerově Mlýně založen výkonný výbor záchranné služby v Krkonoších. Předsedou tohoto výkonného výboru se stává okresní hejtman ve Vrchlabí Dr. Vaina a jádro nově založeného výboru tvoří 20 delegátů, kteří zastupují místní úřady, turistické a lyžařské spolky, které se zajímají o sport, turistiku, lyžování a samaritní službu. V Krkonoších vzniká dne 12. května 1935 nová záchranná organizace pod názvem Horská záchranná služba (dále jen HZS) a její členové jsou vybaveni úředními legitimacemi s fotografií, které vydává okresní úřad ve Vrchlabí. Každý člen je též vybaven odznakem HZS.²⁵ Vznikají ústřední stanice HZS v Rokytnici nad Jizerou, Špindlerově Mlýně, Jánských Lázních, Peci pod Sněžkou a v Malé Úpě. Síť ústředních stanic doplňuje 36 záchranných stanic, které jsou umístěny ve vyšších polohách hor a na hřebenech Krkonoš. V roce 1935 disponuje HZS již 320 aktivními členy, kteří se podílejí na záchranné činnosti po celých Krkonoších. HZS se začíná velice rychle rozvíjet, bohužel velkým nedostatkem při činnosti této záchranné organizace jsou materiální a finanční potíže.²⁶ HZS sice dostává dobročinnou podporu od různých organizací a spolků, ale členové HZS musí vybírat drobné dary do pokladniček, aby byla pokryta alespoň nejnútnejší část nákladů na zdravotnické a materiální vybavení členů HZS. Finanční a materiální potíže členů HZS jsou však nahrazeny a vyrovnány skromností, kamarádstvím a obětavostí všech členů HZS.²⁷

1.2.2 Vývoj Horské záchranné služby za 2. světové války

S příchodem 2. světové války dochází k přerušení činnosti HZS v Krkonoších. Toto území přechází pod správu německé armády a české obyvatelstvo musí opustit své domovy. Turistický ruch však s odchodem Čechů z pohraničních hor neustal. Po

²³ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 3

²⁴ ENDERSCH, J., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 7

²⁵ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 7

²⁶ BÍČA, M., *Jizerské vyprávění*, str. 4

²⁷ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 3

zasněžených stráních, horských loukách a turistických chodnicích se v Krkonoších pohybují opět turisté, kteří jsou však německé národnosti. Opět je nutné řešit problém záchrany lidských životů v horském prostředí. Němci přebírají od HZS základní organizační strukturu a postupy určené pro záchrannou činnost v horském prostředí. Český název HZS je však Němci nahrazen německým názvem Bergdienst.²⁸

1.2.3 Vývoj Horské záchranné služby po 2. světové válce

Po ukončení 2. světové války se část původních českých obyvatel vrací zpět do svých domovů v pohraničí. Pohraničí se pomalu zalidňuje a hory postupně začínají žít klidnějším poválečným životem. Již 30. 9. 1945 dochází k obnovení činnosti HZS v Krkonoších. Je vytvořena samostatná oblast HZS, která zajišťuje záchrannou činnost na celé české straně Krkonoš. V čele obnovené HZS stojí JUDr. František Novák a jednatelem HZS je stanoven Bedřich Krátký. Okresní národní výbor (dále jen ONV) ve Vrchlabí se stává ústředím a sídlem opět obnovené HZS v Krkonoších. Později se sídlo ústředí přemísťuje do hotelu Olympie ve Špindlerově Mlýně. Členové HZS Krkonoše pomáhají se založením poboček HZS v dalších horských oblastech poválečného Československa (1948 Jeseníky, 1948 Šumava, 1949 Orlické hory).²⁹

1.2.4 Horská služba a ČSTV

V tehdejším poválečném Československu existují dvě největší záchranné organizace, kterými jsou Krkonošská záchranná služba s jejími pobočkami v Jeseníkách, na Šumavě, Orlických horách, Beskydech a Jizerských horách a Tatranská záchranná služba na Slovensku. Již v roce 1949 jsou podávány první návrhy ke sjednocení těchto dvou záchranných organizací. Ke sjednocení Horské záchranné služby a Tatranské horské služby dochází až 1. prosince 1954 a nově vzniklou organizaci pod názvem Horská služba (dále jen HS) zastřešuje Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport. V roce 1957 je zrušen Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport a je nahrazen Československým svazem tělesné výchovy (dále jen ČSTV), pod který spadá i HS. V tomto roce přechází profesionální sbor Tatranské horské služby pod Správu Tatranského národního parku.³⁰ HS má nyní jednotné vedení, které je zastřešeno pod ČSTV a díky této jednotné organizaci vzrůstá její úroveň a hlavně materiální a technické vybavení pro záchrannou a preventivní činnost. Dochází k výstavbě nových a moderních záchranných stanic, zlepšuje se lyžařská a horolezecká výstroj a výzbroj.

²⁸ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 4

²⁹ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 4

³⁰ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 8

Dochází ke značení sjezdových tratí a lyžařských cest v zimních sportovních střediscích dle mezinárodního systému značení. HS začíná používat při hlídkové činnosti na hřebenech hor první radiostanice a na sjezdových tratích jsou instalovány tzv. SOS telefony, které urychlují možnost přivolání pomoci členů HS při úrazu lyžaře na sjezdové trati. V tomto období se zvyšuje mezinárodní styk členů HS se zahraničními partnery HS z alpských zemí. Mnoho novinek ze záchranné činnosti v alpských zemích je přeneseno do práce u HS v Československé socialistické republice (dále jen ČSSR).³¹

1.2.5 Horská služba a IKAR

HS se pravidelně zúčastňuje různých kurzů a školení v zahraničí. Na těchto kurzech je možné porovnat profesionální úroveň členů HS se členy zahraničních horských služeb. Vysoká úroveň materiálního a technického vybavení zařazuje HS mezi nejlépe vybavené a vycvičené horské služby ve východní Evropě. HS se pravidelně účastní odborných konferencí a kongresů Internationale kommission für alpines rettungswesen (dále jen IKAR). HS zajišťovala a úspěšně zvládla odborné symposium ve dnech 5. 12. až 10. 12. 1967 ve Vysokých Tatrách, jehož tématem bylo právní postavení záchranných služeb a bezpečnost v horách. Úspěšné zvládnutí tohoto odborného symposia vedlo k přijetí HS za člena IKAR.³² HS se stává, od roku 1967, členem federace záchranných služeb při Union Internationale des Associations d'Alpinisme (dále jen UIAA), jejímiž členy jsou Švýcarsko, Rakousko, SRN, Itálie, Francie, Bulharsko, Jugoslávie, Kanada, Lichtenštejnsko, Švédsko a Španělsko.³³

1.2.6 Přestavba Horské služby

V roce 1968 dochází k přestavbě celé tělovýchovné organizace v rámci federálního uspořádání republiky. HS reaguje na probíhající změny reforem a po poradě vedení HS, se zástupci všech oblastí HS, vydává dne 5. 4. 1968 prohlášení, ve kterém je zdůrazněna příslušnost HS k ČSTV.³⁴ Vedení HS toto jednomyslné prohlášení předává Ústřednímu výboru Československého svazu tělesné výchovy (dále jen ÚV ČSTV) a tisku. Nastává tedy období intenzivního jednání Ústřední komise Horské služby Československé socialistické republiky (dále jen ÚK HS ČSSR) a jednotlivých oblastí HS v Čechách a na Moravě. Byl vytvořen přípravný výbor k zahájení činnosti Ústřední komise Horské

³¹ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 5

³² BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 5

³³ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 5

³⁴ ŠAFARÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 9

služby (dále jen ÚK HS) pro Čechy a Moravu, který stanovuje další postup pro fungování HS v ČSSR. Tyto postupy byly předány vedení ÚV ČSTV a dne 1. 4. 1968 byl upraven vedoucí aparát HS, který bude organizačně, metodicky a administrativně zajišťovat zdárný chod činnosti HS.³⁵ Dne 17. 5. 1968 zvolilo plénum HS prozatímní českou komisi, která je pověřena řídit veškerou činnost v oblastech HS v Čechách a na Moravě. 5. zasedání ÚV ČSTV podpořilo pravomoc a vlastní práci českého orgánu HS a jeho pracovníků z povolání, kteří současně vytvářejí podmínky pro naprosto samostatnou práci v českých horách a připravují zásadní materiál pro fungování řídicích orgánů HS. Dne 27. 5. 1968 dochází k prvnímu zasedání ÚK HS pro Čechy a Moravu, která potvrdila přípravu tohoto zásadního materiálu pro další fungování HS v ČSSR. Na základě tohoto zasedání dochází ke stanovení pracovního sekretariátu HS České socialistické republiky (dále jen ČSR), který stanovil koncepci fungování HS. Je přijato stanovisko ke vzniku vrcholného orgánu HS ČSSR - Rady HS, které se stává koordinačním orgánem při dalších jednáních.³⁶ Stanovení jasné koncepce fungování HS v ČSSR bylo zárukou zásadních dohod mezi českými a slovenskými orgány v rámci přestavby HS a ČSTV. K 31. 12. 1968 bylo na základě společných dohod provedeno úřední předání agendy a materiálů mezi dosavadní Ústřední komisí HS ČSSR a Ústřední komisí HS ČSR.³⁷ Oba národní orgány ve spolupráci s ÚK HS demokraticky volí své delegáty na 11. celostátní konferenci ČSTV. Jedná se o zásadní změny v budoucím fungování HS na úrovni národních orgánů. Národní orgány HS začínají pracovat na vytváření nových Statutů národních organizací ČSR a Slovenské socialistické republiky (dále jen SSR), které budou následně podkladem pro vytvoření základního dokumentu - Statutu HS ČSSR. Během těchto náročných jednání při přestavbě HS dochází ještě k zásadnímu problému, kterým je návrh připojení HS k Československému červenému kříži (dále jen ČSČK). Návrh začlenění HS k ČSČK HS kategoricky odmítá a svůj postoj s odůvodněním tlumočí ÚV ČSTV, který přístup HS podporuje s odůvodněním, že HS patří k tělovýchovné organizaci.³⁸ Dne 27. 9. 1969 se koná na zámku v Sobotíně v Jeseníkách celostátní shromáždění HS, kde dochází ke schválení Rady HS jako nejvyššího orgánu HS. Do čela Rady HS je zvolen František Mrazík.³⁹ Na základě usnesení Rady HS jsou zrušeny všechny

³⁵ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 11

³⁶ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 10

³⁷ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 10

³⁸ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 11

³⁹ BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 6

jednotlivé odborné komise na úrovni federálního orgánu a v souvislosti s transformací HS byla zavedena funkce federálního sekretáře HS s částečným úvazkem. V dubnu a květnu roku 1969 dochází k zasedání národních konferencí HS, které volí a ustavují samostatné orgány: Ústřední výbory HS ČSR a HS SSR. Národní konference schvaluje znění nových Statutů HS ČSR a HS SSR. Nové Statuty HS jsou základními dokumenty, které upravují samostatnou práci národních organizací HS ČSR a HS SSR. Následné celostátní shromáždění HS potvrdilo vytvoření společné organizace HS ČSSR na federativním principu.⁴⁰ Na tomto celostátním zasedání HS byla Rada HS zvolena jako nejvyšší koordinační orgán HS ČSSR. V Radě HS jsou paritně zastoupeny obě národní organizace HS. Celostátní shromáždění schvaluje Statut HS ČSSR, který na základě stanov zabezpečuje postavení HS ve federálním uspořádání ČSTV. Dále jsou vytýčeny hlavní úkoly fungování HS ČSSR a je jednáno o otázkách platového zařazení pracovníků HS z povolání a o jejich důchodovém zabezpečení.⁴¹ V této době se již jedná o možnosti zpracování návrhu zákona o horách a začlenění HS do zákona.⁴² K upevnění organizační struktury ještě dochází v letech 1975 a 1986, kdy dochází ke změnám základního organizačního dokumentu, kterým je Statut HS. Organizačně zůstává HS ve strukturách ČSTV až do roku 1990⁴³.

1.2.7 90. léta 20. století u Horské služby

V roce 1989 dochází k pádu komunistického režimu ve východním bloku a ve společnosti dochází k zásadním změnám. Do roku 1990 je HS příspěvkovou a rozpočtovou organizací, která je součástí složek Národní fronty (dále jen NF) a ČSTV a je po dlouhou dobu pro HS hlavní zastřešující organizací. Od roku 1990 se HS stává speciální záchrannou organizací, která zajišťuje záchrannou činnost ve vymezených horských oblastech: Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky a Beskydy.⁴⁴ Jednotlivé jmenované oblasti se sdružily do dobrovolného sdružení HS ČR s vlastní právní subjektivitou. Sídlem HS se stává Praha. V tomto období je HS zastřešena pod Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Působení pod tímto ministerstvem trvá až do 31. 12. 1993. Z důvodu, že hlavní činností HS je činnost záchranná a preventivní, je od 1. 1. 1994 HS začleněna pod rezort Ministerstva zdravotnictví (dále jen MZ) Začlenění HS pod rezort zdravotnictví bylo

⁴⁰ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 12

⁴¹ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 12

⁴² ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 12

⁴³ BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 6

⁴⁴ BÍCA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 6

z toho důvodu, že hlavní náplní činnosti HS je logicky blíže činnosti Ministerstva zdravotnictví než Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2001 vzniká jeden právní subjekt, kterým je občanské sdružení Horská služba České republiky.⁴⁵ Toto sdružení je z převážné většiny financováno z rozpočtu MZ. V tomto období se HS stále potýká s problémem jejího vlastního zařazení mezi záchranářskými organizacemi. V úvahu připadají varianty ponechání HS stále v rezortu MZ nebo přechod pod rezort Ministerstva vnitra (dále jen MV), respektive pod rezort Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen GŘ HZS ČR). Ponechání HS pod rezortem MZ naráží na řadu technických problémů a jedním z hlavních důvodů je, že HS není zdravotnickým zařízením, které může poskytovat občanům zdravotní péči dle platné legislativy ČR. Začlenění pod rezort MV, respektive pod rezort GŘ HZS ČR opět naráží na problém začlenění této specializované záchranářské organizace do složek MV a následné zařazení členů HS do služebního poměru příslušníků MV. Po vyčerpání všech možností a alternativ začlenit HS pod různá ministerstva, došlo po dlouhých jednáních k dohodě, ze které vyplynulo jediné řešení, a to zařazení HS pod Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (dále jen MMR ČR). Tato alternativa byla zvolena především z důvodu podpory cestovního ruchu v ČR, které toto ministerstvo zastřešuje. Od 1. 1. 2005 je HS zastřešena rezortem MMR ČR a vzniká nová společnost pod oficiálním názvem Horská služba České republiky obecně prospěšná společnost (dále jen HS ČR, o. p. s.).⁴⁶ Tato společnost zastřešuje veškerou činnost HS v ČR. Na základě vzniku společnosti HS ČR, o. p. s. dochází mezi HS ČR občanským sdružením (dále jen HS ČR, o. s.), dobrovolnou základnou a HS ČR, o. p. s., profesionální základnou k podepsání Smlouvy o spolupráci a o sdílení společných úkolů. Tato smlouva upravuje práva a povinnosti obou smluvních stran při zajištění činnosti HS v ČR. Po vzniku HS ČR, o. p. s. dochází v roce 2005 k podpisu významných Dohod o spolupráci mezi HS ČR a základními složkami Integrovaného záchranného systému v ČR (dále jen IZS): MV GŘ HZS ČR, MV Policií České republiky (dále jen PČR) a Ministerstvem obrany ČR a Armády České republiky (dále jen AČR). Po podpisu těchto dohod je HS ČR dle § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému začleněna do tohoto systému jako složka IZS na vyžádání.⁴⁷ V dalších letech dochází ke spolupráci mezi HS a Zdravotnickou záchrannou službou (dále jen ZZS) jednotlivých krajů, kde HS

⁴⁵ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 6

⁴⁶ http://mail.kallib.cz/hs/2_1.php

⁴⁷ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

zajišťuje ve vymezeném horském terénu záchrannou činnost. V roce 2010 dochází k novele zákona č. 159/1999 Sb., o obsahu činnosti a výkonu Horské služby.⁴⁸ V roce 2013 dochází k podpisu dohod o spolupráci mezi ZZS jednotlivých krajů a jednotlivých oblastí HS, kde HS zajišťuje a provádí záchrannou činnost. HS ČR se tak stává významnou a nepostradatelnou organizací, která je začleněna do složek IZS.

1.2.8 Hlavní data v historii Horské služby

- první písemné záznamy o činnosti člověka v Krkonoších
- 17. století - zavedení tyčového značení v Krkonoších
- 1850 koncesovaná služba průvodců a nosičů v Krkonoších
- 1887 založení prvního lyžařského kroužku v Praze
- 1888 vznik Klubu českých turistů
- 1903 založení Svazu lyžařů v Království českém
- 1913 Seveřanské hry na Šumavě
- 1913 zahynul Bohumil Hanč a Václav Vrbata v Krkonoších
- 1934 založení prvních záchranných oddílů v Krkonoších
- 1935 založení Horské záchranné služby v Krkonoších
- 1945 obnovení činnosti Horské záchranné služby v Krkonoších
- 1948 založena Horská záchranná služba v Jeseníkách a na Šumavě
- 1949 založena Horská záchranná služba v Orlických horách
- 1951 založena Horská záchranná služba v Beskydech
- 1954 založena Horská záchranná služba v Jizerských horách
- 1955 založena Horská záchranná služba v Krušných horách
- 1968 přijetí HS za člena IKAR
- 1969 vznik národních organizací HS ČSR a HS SSR
- 1975 novela Statutu HS
- 1985 novela Statutu HS

⁴⁸ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>

- 1990 ustanovení HS jako specializované záchranářské organizace
- 1993 začlenění HS pod rezort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
- 1994 začlenění HS pod rezort Ministerstva zdravotnictví
- 2001 vznik občanského sdružení Horská služba ČR
- 2004 vznik obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR
- 2005 začlenění HS ČR pod Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- 2005 dohoda o spolupráci mezi MV GŘ HZS ČR, PČR a HS ČR, o. p. s.
- 2007 dohoda o spolupráci mezi MO GŠ AČR a HS ČR, o. p. s.
- 2009 dohoda o spolupráci mezi MV GŘ HZS ČR a HS ČR, o. p. s. a HS ČR, o. s.
- 2009 dohoda o spolupráci mezi HS ČR, o. p. s. a PČR
- 2010 dohoda o spolupráci mezi ZZS Pk, ZZS Jčk a HS Šumava
- 2010 přijetí novely zákona o obsahu činnosti Horské služby
- 2013 podepsány dohody o spolupráci mezi jednotlivými oblastmi HS a ZZS krajů
- 24. Březen - Den Horské služby

2 Občanské sdružení Horská služba ČR

2.1 HS ČR, o. s.

HS ČR, o. s. je ustanovena dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů,⁴⁹ jako samostatný právní subjekt, který zajišťuje výkon své činnosti v rámci oblastí, kterými jsou Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky a Beskydy.⁵⁰ Toto občanské sdružení vykonává společně s profesionálními členy HS ČR, o. p. s. veškerou záchrannou činnost ve jmenovaných horských oblastech v ČR. Členy občanského sdružení jsou dobrovolní členové HS, kteří se podílejí společně s profesionálními členy HS ČR, o. p. s. na zajištění záchranné činnosti především o sobotách, nedělích a svátcích. HS ČR, o. s. a HS ČR, o. p. s. spolupracují při zajištění záchranné činnosti na základě smluvního vztahu - Smlouvy o spolupráci a o sdílení společných úkolů. Dobrovolní členové HS ČR, o. s. zajišťují smluvní závazek k HS ČR, o. p. s. na základě podepsané příkazní smlouvy mezi dobrovolným členem HS ČR, o. s. a náčelníkem příslušné oblasti, který je zaměstnancem HS ČR, o. p. s.

⁴⁹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-83>

⁵⁰ http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=538&Itemid=13

Profesionální členové HS ČR, zaměstnanci, jsou zároveň členy HS ČR, o. s. Podmínka členství v HS ČR, o. s. při vstupu do pracovního poměru k HS ČR, o. p. s. je stanovena ve smlouvě o spolupráci a o sdílení společných úkolů. Zaměstnancem HS ČR, se tedy může stát pouze osoba, která je členem HS ČR, o. s.

2.1.1 Členství v občanském sdružení HS ČR, o. s.

Veškerá činnost HS ČR, o. s. je upravena Stanovami a Statutem HS ČR, o. s., kdy tyto dva základní dokumenty upravují veškerou činnost občanského sdružení HS ČR. Stanovy jsou základním dokumentem, zakládající listinou občanského sdružení HS ČR, ve které je uvedeno sídlo společnosti, cíle a poslání této záchranné organizace. *„Cílem HS ČR je celoroční aktivní činností svých členů vytvářet podmínky pro bezpečný pohyb a pobyt návštěvníků hor. Organizuje a vykonává preventivní a záchrannou činnost, poskytuje první pomoc a provádí práce vyplývající z poslání HS ČR, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, a z členství v mezinárodním sdružení IKAR.“*⁵¹ Stanovy HS ČR jasně upravují organizační členění a ustanovují přesnou působnost v jednotlivých horských oblastech na území ČR, kde HS ČR vykonává svojí záchrannou a preventivní činnost. Ve Stanovách je vyjmenována jasná a přehledná organizační struktura HS ČR na oblastní a republikové úrovni a uvádí přesné zásadní formy členství v HS ČR, kterými jsou: čekatel, dobrovolný člen, čestný člen a lékař HS.⁵² Nedílnou součástí tohoto dokumentu je grafické znázornění znaku Horské služby ČR, který je symbolem této záchranné organizace a je chráněn registrační ochrannou známkou. HS ČR, o. s. je výhradním vlastníkem znaku, loga HS, který na základě vzájemně uzavřených smluv může HS ČR, o. p. s. používat.

Statut HS ČR, o. s. upravuje postavení HS ČR jako výběrové, specializované záchranné organizace s působností a výkonem záchranné a preventivní činnosti v určených horských oblastech na území ČR.⁵³ Tento základní dokument stanovuje přesné úkoly a poslání HS ČR v následujícím rozsahu:

- provádí organizaci záchranných a pátracích akcí v terénu
- zajišťuje transport zraněných a zajišťuje poskytování první pomoci
- instaluje a provádí údržbu informačních a výstražných zařízení
- vytváří podmínky pro bezpečnost návštěvníků hor

⁵¹ http://www.hscr.cz/attachments/01_Stanovy_3.pdf

⁵² http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁵³ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

- informuje o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách
- provádí lavinová pozorování
- spolupracuje na vydávání bezpečnostně preventivních materiálů
- spolupracuje s orgány veřejné správy
- spolupracuje s orgány ochrany přírody a životního prostředí
- provádí hlídkovou činnost na hřebenech hor a sjezdových tratích
- zajišťuje pohotovostní službu na záchranných stanicích a domech HS
- zajišťuje přípravu svých členů a čekatelů HS
- spolupracuje s ostatními záchrannými organizacemi v ČR a v zahraničí⁵⁴

Statut HS ČR upravuje používání služebního stejnokroje členů HS ČR a stanovuje organizační strukturu v rámci jednotlivých horských oblastí a v rámci působnosti ČR, kdy okrsek HS je stanoven jako nejnižší organizační článek v rámci působnosti příslušné oblasti HS.⁵⁵ Jednotlivé oblasti HS zabezpečují výkon záchranné činnosti na svém území samostatně dle Stanov, Statutu a závazných vnitřních předpisů.⁵⁶ Jednotlivé oblasti HS se skládají z okrsků, kdy řídicí a organizační činnost je zajišťována Radou příslušné oblasti HS. Rada oblasti je složena z vedoucích jednotlivých okrsků HS a zaměstnanců HS ČR, o. p. s., respektive náčelníka a metodika příslušné oblasti HS. Předseda Rady příslušné oblasti je volen členy Rady příslušné oblasti a funkční období je stanoveno dle Statutu na čtyři roky. Rada příslušné oblasti zodpovídá za řádné plnění úkolů v působnosti příslušného území oblasti HS a plnění usnesení republikové Rady HS ČR. HS ČR, o. s. a HS ČR, o. p. s. zajišťují společně záchrannou činnost na vymezeném území působnosti dle Smlouvy o spolupráci a o sdílení společných úkolů. Statut HS ČR stanovuje strukturu řídicích orgánů na úrovni republikového řízení v rozsahu Rady HS ČR, jejich práva a povinnosti při řízení HS ČR. Statut HS ČR upravuje práva a povinnost členů HS v rozsahu členství: čekatel, dobrovolný člen, čestný člen a lékař HS.⁵⁷ Především jsou ve Statutu upraveny podmínky přijetí za čekatele, které jsou stanoveny v následujícím rozsahu:

- minimální věková hranice přijetí za čekatele je stanovena na věk 18 let

⁵⁴ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁵⁵ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁵⁶ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁵⁷ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

- maximální věková hranice přijetí za čekatele je stanovena na věk 35 let
- prokázání dobré fyzické zdatnosti
- prokázání ovládnutí lyžařské a horolezecké techniky
- zajištění dosažitelnosti, kterou stanoví příslušná Rada oblasti
- prokázání zdravotní způsobilosti k výkonu práce u HS
- trestní bezúhonnost
- podání písemné žádosti o přijetí za čekatele⁵⁸

Po stanovení výše uvedených požadavků dojde k praktickému přezkoušení žadatele z fyzické zdatnosti a technických znalostí a dovedností pod dohledem metodika oblasti. Žadatel musí projít přezkoušením praktických dovedností a fyzické zdatnosti jak v letní části (běh na 10 km, horolezecká technika v letních podmínkách), tak v zimní části (fyzická prověrka na skialpinistických lyžích v délce 10 km, prověření lyžařských dovedností na sjezdové trati a ve volném terénu, horolezecká technika v zimních podmínkách). Po zdárném absolvování prověrek fyzické zdatnosti a prověření technických dovedností, předá metodik příslušné oblasti souhrnnou zprávu příslušnému okrsku HS, kde podává žadatel přihlášku o vhodnosti, či nevhodnosti přijetí tohoto žadatele na post čekatele HS. Případné schválení žadatele dále podléhá schválení Rady HS příslušné oblasti. Návrh přijetí za čekatele HS předkládá Radě HS příslušný okrsek, ve kterém byla podána žádost o přijetí. V případě souhlasného stanoviska příslušné Rady oblasti HS, je žadatel přijat za čekatele HS. Tento čekatel je intenzivně připravován členy okrsku na zdárné absolvování Základní školy HS ČR (dále jen ZŠ HS ČR), kterou musí ukončit do čtyř let od přijetí za čekatele.⁵⁹ Systém a rozsah výcviku je upraven vnitřní směrnici a metodickými postupy HS ČR. Před vysláním čekatele do ZŠ HS ČR, je čekatel opět přezkoušen metodikem oblasti ze znalostí praktických a teoretických, a v případě zvládnutí všech požadavků je příslušnou Radou oblasti vyslán do ZŠ HS ČR k absolvování předepsaného výcviku a složení zkoušek.⁶⁰ Rozsah výcviku a předepsané zkoušky jsou stanoveny dle Národní soustavy kvalifikací.⁶¹ Odborná způsobilost člena HS je prověřována v tomto rozsahu:

⁵⁸ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁵⁹ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf

⁶⁰ BULIČKA, M., *Horská služba doporučení informace*, str. 4

⁶¹ http://mail.kallib.cz/hs/2_12_2.php

- prověření fyzické zdatnosti v letních a v zimních podmínkách
- horolezectví v letních a v zimních podmínkách
- technika záchranných prací v letních a v zimních podmínkách
- struktura řízení a organizace HS ČR
- poskytování první pomoci v letních a v zimních podmínkách
- topografie a orientace v terénu
- meteorologie
- technika lyžování na sjezdové trati a ve volném terénu
- lavinová problematika⁶²

Frekventanti ZŠ HS ČR musí rozsah těchto činností zvládnout jak po teoretické stránce, tak po praktické stránce v terénu. Z každé z uvedených činností musí frekventant ZŠ HS ČR složit předepsanou závěrečnou zkoušku před zkušební komisí, která je složena z instruktorů HS ČR, vedení HS ČR a zástupců MMR jako zřizovatele. Po zdárném složení předepsaných zkoušek je frekventant vyřazen jako dobrovolný člen HS ČR, musí složit předepsaný slib k rukám předsedy Rady HS ČR, obdrží certifikát s potvrzením složení předepsaných zkoušek, je mu přidělen odznak HS a je zařazen do systému zajištění záchranné činnosti v příslušné oblasti HS, kde bude vykonávat záchrannou činnost ve funkci dobrovolný člen záchranař. Dobrovolný člen HS je stavěn do systému služeb v příslušné oblasti, obdrží služební stejnokroj člena HS a patřičnou výstroj a výzbroj, která je nutná k výkonu činnosti dobrovolného člena HS. Náčelník příslušné oblasti HS podepisuje s dobrovolným členem tzv. příkazní smlouvu, která umožňuje dobrovolnému členu HS vykonávat činnosti, které jsou stanoveny Stanovami HS, Statutem HS a vnitřními předpisy HS ČR. Dobrovolný člen musí následně každoročně plnit tyto povinnosti:⁶³

- prověření fyzické zdatnosti v letních a v zimních podmínkách
- absolvování předepsaného metodického školení v rozsahu letní a zimní části
- splnění předepsaného rozsahu služeb v letní a v zimní sezóně
- prověrka zdravotní způsobilosti u sportovního lékaře

⁶² http://mail.kallib.cz/hs/2_12_2.php

⁶³ KLIMEŠ, M., *Horská služba doporučení informace*, str. 4

- prověrka z poskytování první pomoci v letních a v zimních podmínkách

V případě nesplnění výše uvedených podmínek, nemůže dobrovolný člen vykonávat záchrannou činnost v příslušné oblasti a není stavěn do služeb.⁶⁴ Náčelník příslušné oblasti HS rozvazuje s dobrovolným členem příkazní smlouvu do doby, než dojde ke splnění požadovaných podmínek.

Dobrovolný člen se může stát zaměstnancem v případě uvolnění nebo vzniku nového tabulkového místa v příslušné oblasti HS, kde vykonává činnost dobrovolného člena. V případě přijetí za zaměstnance, je pracovně zařazen do funkce terénní pracovník, záchranář HS s celoročním nebo sezónním zařazením v pracovních obvodech HS ČR, o. p. s.⁶⁵

3 Obecně prospěšná společnosti Horská služba ČR

3.1 Vznik obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR

Horská služba ČR, o. p. s. byla založena dne 1. 9. 2004 na základě usnesení Vlády č. 827. Vláda ČR v usnesení č. 827 uložila ministru pro místní rozvoj ČR zpracovat návrh na využití stávajícího majetku občanského sdružení HS ČR, který bude poukázán ve prospěch vzniklé společnosti HS ČR, o. p. s. Dále byl v tomto usnesení uložen ministru pro místní rozvoj úkol založit obecně prospěšnou společnost Horská služba ČR, která zahájí svojí činnost k datu 1. 1. 2005. Vznik společnosti HS ČR, o. p. s. proběhl notářským zápisem číslo N 869/2004, NZ 828/2004 a součástí tohoto notářského zápisu je Zakládací listina obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR, o. p. s. ze dne 19. 11. 2004. Sídlem společnosti HS ČR, o. p. s. se stává Špindlerův Mlýn 260, 543 51 Špindlerův Mlýn. Nově vzniklé společnosti bylo uděleno identifikační číslo 27467759. Dne 7. 12. 2004 proběhlo zasedání správní a dozorčí rady, na jehož zasedání byl zvolen předseda a místopředseda správní rady a dále byli zvoleni členové správní a dozorčí rady HS ČR, o. p. s. Statutárním zástupcem za společnost je od 1. 1. 2011 ustanoven Mgr. Jiří Brožek, který od tohoto data vykonává funkci ředitele společnosti. Na zasedání správní rady dne 25. 4. 2005 došlo ke schválení Statutu Horské služby ČR, o. p. s., ve kterém jsou taxativně vyjmenovány služby, které společnost poskytuje. Dne 3. 5. 2011 došlo k vydání nové zakládací listiny na základě novelizace zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a dne

⁶⁴ KLIMEŠ, M., *Horská služba doporučení informace*, str. 5

⁶⁵ <http://www.hscr.cz/attachments/HS-1-2008.pdf>

22. 6. 2001 byl přijat nový Statut společnosti Horská služba ČR, o. p. s. V tomto nově přijatém Statutu jsou vyjmenovány činnosti, které společnost zajišťuje: ^{66,67}

- provádí organizaci záchranných a pátracích akcí v terénu
- zajišťuje transport zraněných a zajišťuje poskytování první pomoci
- instaluje a provádí údržbu informačních a výstražných zařízení
- vytváří podmínky pro bezpečnost návštěvníků hor
- přijímá opatření ke snížení úrazovosti
- informuje o povětrnostních a sněhových podmínkách na horách
- zajišťuje zpracování a evidenci úrazové statistiky
- provádí lavinová pozorování
- spolupracuje na vydávání bezpečnostně preventivních materiálech
- spolupracuje s orgány veřejné správy
- spolupracuje s orgány ochrany přírody a životního prostředí
- provádí hlídkovou činnost na hřebenech hor a sjezdových tratích
- zajišťuje pohotovostní službu na záchranných stanicích a domech HS
- zajišťuje přípravu svých členů a čekatelů HS
- zajišťuje materiální zabezpečení občanskému sdružení HS ČR
- zajišťuje školení pro uchazeče dle zákona č. 179/2006 Sb.
- zajišťuje zkoušky jako autorizovaná osoba dle zákona č. 179/2006 Sb.
- spolupracuje s ostatními záchrannými organizacemi v ČR a v zahraničí⁶⁸

Při vzniku společnosti Horská služba ČR, o. p. s. dochází k vypořádání majetku mezi HS ČR, o. s. a nově vzniklou společností HS ČR, o. p. s. Dne 22. 12. 2004 dochází v Praze k podpisu smlouvy o spolupráci a o sdílení společných úkolů mezi HS ČR, o. s. a HS ČR, o. p. s. Tento dokument upravuje podmínky převodu veškerého majetku HS ČR, o. s. na nově vzniklou společnost HS ČR, o. p. s. Smlouva upravuje podmínky fungování obou organizací při zajištění specializované záchranné činnosti v rozsahu,

⁶⁶ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

⁶⁷ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-248>

⁶⁸ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

k němuž byly obě smluvní strany zřízeny. Od 1. 1. 2005 HS ČR, o. p. s. vykonává a zajišťuje veškerou činnost horské služby v ČR. A od téhož data zajišťují obě uvedené složky veškerou záchrannou činnost ve vymezených horských oblastech České republiky.⁶⁹

3.1.1 Organizace a řízení Horské služby ČR

HS ČR, o. p. s. zajišťuje specializovanou záchrannou činnost ve vymezených horských oblastech České republiky, kterými jsou:

- Šumava
- Krušné hory
- Jizerské hory
- Krkonoše
- Orlické hory
- Jeseníky
- Beskydy

Výkon činnosti a poskytování služeb, které zajišťuje HS ČR, o. p. s. je určen Statutem obecně prospěšné společnosti Horská služba ČR, o. p. s.⁷⁰, zákonem č. 159/1999 Sb., o obsahu činnosti a výkonu Horské služby, o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů,⁷¹ zákonem č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů⁷² a závaznými vnitřními předpisy HS ČR, o. p. s. Na organizaci a řízení HS ČR, o. p. s. se podílejí:

- správní a dozorčí rada
- ředitel náčelník HS ČR
- ředitel úřadu HS ČR
- náčelníci jednotlivých oblastí

⁶⁹ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocni-zprava-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

⁷⁰ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-14_12_2012.pdf

⁷¹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>

⁷² <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

- rada náčelníků

Správní rada HS ČR, o. p. s. je statutárním orgánem společnosti, jejíž členy jmenuje MMR ČR, které je zakladatelem společnosti.

Ředitel náčelník HS ČR, o. p. s. je jmenován popř. odvolán správní radou jako statutární zástupce společnosti. Jedná jejím jménem a organizačně zajišťuje chod společnosti. Předkládá správní radě návrh rozpočtu a řádnou účetní uzávěrku hospodaření společnosti. Jmenuje poradní orgány k zajištění plnění úkolů horské služby. Vydává směrnice, nařízení a vnitřní předpisy, které jsou určeny pro řádný chod celé společnosti.⁷³

Ředitel úřadu HS ČR, o. p. s. zajišťuje organizační chod a řízení společnosti z ekonomického hlediska a řídí činnost dozorčí a správní rady HS ČR, o. p. s., ředitele úřadu jmenuje a odvolává ředitel náčelník HS ČR.⁷⁴

Náčelník oblasti je jmenován a odvoláván ředitelem náčelníkem HS ČR. Náčelník oblasti organizačně zajišťuje výkon činnosti v dané horské oblasti a je odpovědný řediteli. Ve spolupráci s oblastní Radou HS ČR, o. s. zajišťuje, organizuje chod oblasti a řídí veškerou záchrannou činnost ve vymezeném horském území, které je určeno Statutem HS ČR, o. p. s.⁷⁵

Rada náčelníků se skládá z náčelníků jednotlivých oblastí HS a jedná se o poradní orgán ředitele společnosti.⁷⁶

3.1.2 Odborné komise Horské služby ČR

V rámci zajištění fungování společnosti jsou v rámci HS ČR, o. p. s. ustanoveny jednotlivé odborné komise:

- Metodická komise - organizuje systém školení a doškolení svých členů
- Letecká komise - koordinuje činnost leteckých záchranářů HS
- Lékařská komise - vytváří jednotný systém v proškolení členů HS
- Lavinová komise - provádí pravidelné měření lavinové situace
- Kynologická komise - provádí a organizuje výcvik psovodů

⁷³ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

⁷⁴ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

⁷⁵ http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=540&Itemid=16

⁷⁶ http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf

- Technická komise - provádí výběr techniky pro HS
- Materiálová komise - provádí výběr materiálu pro HS⁷⁷

Tyto komise se podílejí na chodu celé společnosti z hlediska vytváření metodických postupů určených pro školení všech členů HS, výběru materiálu, pomůcek apod. Každá z jednotlivých horských oblastí: Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky a Beskydy mají v jednotlivých komisích svého jmenovaného zástupce. Člena komise jmenuje a odvolává náčelník příslušné oblasti HS. V čele komise stojí předseda komise, kterého volí jednotliví členové komise. Předseda komise řídí chod celé komise, svolává jednotlivé členy k jednání, vede záznamy o jednáních a informuje vedení HS ČR o závěrech jednání komise. Na základě jednání jednotlivých komisí jsou dle jejich doporučení a závěrů předávány písemná doporučení a podklady, které slouží k sestavení specifikací pro případná výběrová řízení na dopravní techniku, záchranný a zdravotnický materiál, horolezecký materiál, oblečení atp.⁷⁸ Dozorujícím orgánem nad chodem jednotlivých komisí zajišťují oblastní náčelníci, které ustavuje do komisí jako supervizory ředitel společnosti.

3.1.3 Specializace záchranných HS ČR

Pro zajištění speciálních činností, které jsou určeny Statutem obecně prospěšné společnosti a dále zákonem č. 159/1999 Sb., o obsahu činnosti a výkonu Horské služby,⁷⁹ je tyto služby nutné zajistit odborně vyškoleným personálem. Na odborném zajištění záchranné činnosti v rámci HS ČR se podílejí tyto specialisté:

- terénní pracovník - záchranný
- letecký záchranný HS
- pracovník lavinové prevence
- psůvod HS
- cvičitel HS
- instruktor HS

Terénní pracovník záchranný provádí výkon svého povolání při zajištění a poskytování odborné první pomoci, při organizování a provádění záchranných

⁷⁷ http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=30&Itemid=134

⁷⁸ KLEPŠ, A., *Horská služba doporučení informace*, str. 10

⁷⁹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

a pátracích akcí v horském terénu, na sjezdových a běžeckých tratích, na turistických cestách a chodnicích, při pátrání po osobách v terénu, lavinových nehodách a při zajištění asistenční služby. Odbornost profesionálního záchranáře je zajištěna dle standardů vzdělávání HS ČR a dle vnitřních předpisů HS. Profesionální záchranář plní veškeré povinnosti dobrovolného člena občanského sdružení HS ČR dle Statutu HS ČR, o. s. a zároveň je povinen plnit předepsané zkoušky, účastnit se plánovaných kurzů a školení v rámci HS ČR. Každý z profesionálních členů HS ČR musí v rámci vnitřních předpisů splnit každoročně tyto povinnosti:

- splnit fyzickou prověrku v předepsaném časovém limitu
- splnit prověrku zdravotní způsobilosti u sportovního lékaře
- zúčastnit se letního týdenního odborného kurzu zaměstnanců
- splnit prověrkou ze znalostí a dovedností při poskytování odborné první pomoci
- zúčastnit se zimního týdenního odborného kurzu zaměstnanců
- v rámci oblasti HS zajistit výcvik a školení členů občanského sdružení v rozsahu předepsaného metodického školení v letním a v zimním období
- zajistit a odborně vést výcvik frekventantů VOŠ zdravotnického zaměření

Letecký záchranář HS je profesionální člen, zaměstnanec HS ČR, který prošel odborným kurzem a školením v odbornosti letecký záchranář. Kurz leteckého záchranáře pro horskou službu zajišťuje HZS ČR a po absolvování kurzu je letecký záchranář řádně registrován ve složkách MV. Prolongace této odbornosti je zajištěna pravidelným výcvikem v rámci HS nebo součinnostním cvičením se složkami IZS v minimálním rozsahu 1x ročně.

Pracovník lavinové prevence je zaměřen na lavinovou problematiku. V rámci oblastí HS tito pracovníci sledují a měří kvalitu sněhu, stanovují stupně a vývoj lavinového nebezpečí v jednotlivých horských oblastech během zimní sezóny. Získané informace předávají veřejnosti k seznámení v rámci informovanosti a zajištění bezpečnosti návštěvníků hor. Pracovník lavinové prevence se pravidelně zúčastňuje předepsaných kurzů lavinové prevence v rámci ČR nebo v zahraničí. V rámci jednotlivých oblastí HS školí v této problematice dobrovolné členy a zaměstnance HS.

V případě vzniku lavinové nehody se tito pracovníci podílejí na organizování a provádění záchranných a pátracích prací.⁸⁰

Psovod HS je profesionální nebo dobrovolný člen HS, který je členem kynologické brigády HS. Tento pracovník zajišťuje s přiděleným, vycvičeným a atestovaným psem záchrannou činnost při pátracích akcích v rámci plošného vyhledávání osob nebo při vyhledávání osob v lavině. Psovod HS se zúčastňuje pravidelných školení a odborných kurzů v rámci kynologické brigády HS nebo součinnostních cvičení se složkami IZS. Prolongace a rozsah požadovaných zkoušek je dán zkušebním řádem HS nebo zkušebním řádem v rámci složek MV.⁸¹

Cvičitel HS je zpravidla zaměstnanec, který tuto odbornost získá vykonáním zkoušky před odbornou komisí. Rozsah zkoušky je stanoven v rámci kvalifikačních standardů dle Národní soustavy kvalifikací.⁸² Činnost cvičitele HS je především zaměřena na předávání odborných znalostí, dovedností při zajištění výcviku členům HS nebo dalším osobám. Způsob a rozsah prolongace je stanoven vnitřním předpisem HS ČR.

Instruktor HS je zpravidla zaměstnancem, který tuto odbornost získá vykonáním zkoušky před odbornou komisí. Rozsah zkoušky je stanoven kvalifikačními standardy dle Národní soustavy kvalifikací.⁸³ Činnost instruktora HS je především zaměřena na pedagogickou činnost při zajištění výcviku a školení dobrovolných členů, zaměstnanců HS nebo dalších osob. Instruktor je členem zkušební a hodnotící komise, která hodnotí znalosti a dovednosti frekventantů při skládání závěrečných zkoušek na ZŠ HS ČR.

4 Integrovaný záchranný systém

4.1 Začlenění Horské služby ČR do IZS

Horská služba ČR je na základě § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému zařazena do IZS jako složka IZS na vyžádání. V rámci tohoto zákona spolupracuje HS se základními složkami IZS na základě uzavřených dohod o spolupráci při zajištění záchranných a likvidačních prací v horském terénu.⁸⁴ Záchranáři HS mohou být cestou operačních středisek základních složek IZS nasazeni mimo vymezený horský terén, který je určen Statutem HS ČR, o. p. s. nebo mohou být

⁸⁰ http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=30&Itemid=134

⁸¹ http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=4&Itemid=2

⁸² http://mail.kallib.cz/hs/2_12_4.php

⁸³ http://mail.kallib.cz/hs/2_12_6.php

⁸⁴ <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

využití při poskytování pomoci v zahraničí. HS je specializovanou záchrannou organizací, která základní složky IZS nenahrazuje, ale pouze tyto složky doplňuje především při zajištění záchranné činnosti v exponovaném horském terénu, který je z hlediska materiálních a technických možností složek IZS nedostupný. HS ČR vykonává záchrannou činnost samostatně nebo ve spolupráci se základními složkami IZS, kterými jsou: HZS ČR, PČR, ZZS.

4.1.1 Samostatný výkon záchranné činnosti Horské služby ČR

Samostatný výkon záchranné činnosti HS ČR je upraven Statutem HS ČR, o. p. s. a zákonem č. 159/1999 Sb., o obsahu činnosti Horské služby a její výkon, a dále dle vnitřních předpisů o vedení záchranných prací.⁸⁵ Tento metodický pokyn upravuje veškeré postupy při organizování a provádění záchranných prací v horském terénu. Metodický pokyn HS ČR zohledňuje zajištění záchranné činnosti dle druhu zásahu:⁸⁶

- pohřešování
- zbloudění
- uvíznutí
- náhlá porucha zdraví, ohrožení života nemocí nebo úrazem
- lavinová nehoda
- smrtelná nehoda

Pro zajištění optimálního využití sil a prostředků HS ČR při zajištění záchranné činnosti v horském terénu metodický pokyn rozlišuje lokalizaci míst vzniklé události:

- pozemní komunikace u měst a obcí
- lesní cesty
- turistické a cyklistické trasy
- chodecký terén mimo turistické trasy
- lehko přístupný terén
- těžko přístupný terén

⁸⁵ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>

⁸⁶ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 30, str. 4

Tento metodický pokyn HS ČR je závaznou vnitřní směrnicí pro všechny členy, kteří se podílejí na zajištění záchranných a likvidačních prací ve vymezeném horském terénu vlastní samostatnou činností nebo ve spolupráci se složkami IZS.

4.1.2 Horská služba ČR a Hasičský záchranný sbor ČR

Již v počátcích založení HS je písemná zmínka o založení prvních záchranných sborů, které jsou složeny z místních obyvatel a členů sboru dobrovolných hasičů.⁸⁷ Spolupráce HS a sboru dobrovolných hasičů má tedy dlouholetou a historickou tradici při záchraně lidských životů na horách. Tato historická spolupráce však probíhala jen v rovině kamarádství členů HS a sboru dobrovolných hasičů, nikoliv však na úrovni smluvních závazků. Spolupráce HS a sboru dobrovolných hasičů a následně též profesionálních hasičských sborů ČR, probíhala především v souvislosti s využitím techniky a záchranářů HS, kteří se podílejí na transportu hasičských jednotek do nepřístupného horského terénu, např. požáry hotelů, rekreačních zařízení a dalších objektů, které jsou pro hasiče nedostupné především v zimních podmínkách. Hasiči nedisponují technikou, která může zajistit transport materiálu a osob v zimních podmínkách do odlehlých koutů hor. Toto mnohdy platí i v letních měsících, kdy v horách vypuknou lesní požáry a hasiči nemohou své vybavení dopravit k místu hašení lesního požáru. Využití záchranářů HS a jejich techniky bylo využito například na Šumavě, kde došlo v zimní sezóně 1994/1995 k rozsáhlému požáru turistické chaty na Můstku. Toto rekreační zařízení se nacházelo v odlehlé části západní Šumavy na horském hřebenu, kdy v době požáru dosahovala sněhová pokrývka výšky dvou metrů. Přístupová cesta k místu neexistovala a jedinou možností bylo použití sněžných skútrů HS. Jen díky technice HS a rychlosti zásahu nedošlo v době požáru k újmě na životech návštěvníků horské chaty.

4.1.3 Dohody mezi HS ČR a Hasičským záchranným sborem ČR

S přijetím zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,⁸⁸ byl v ČR vybudován jednotný integrovaný záchranný systém, který zastřešuje složka MV, respektive HZS ČR. V době vzniku IZS v ČR byla však HS pouze sdružením občanů, nikoliv profesionálním sborem, který může být plnohodnotně začleněn do tohoto záchranného systému. Po vzniku společnosti HS ČR, o. p. s. dne 1. 1. 2005 dochází k aktivnímu jednání mezi HZS ČR a HS ČR, které vyústilo k podepsání Dohody

⁸⁷ BÍČA, M., *Učebnice záchranných služeb*, kapitola 22, str. 3

⁸⁸ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

o plánované pomoci na vyžádání mezi Českou republikou, Ministerstvem vnitra - Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky, Policií České republiky a Horskou službou ČR, o. p. s. K podpisu trojstranné dohody dochází dne 31. 3. 2005 v Praze. HS ČR je tak podpisem této dohody začleněna dle § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému⁸⁹ do složek IZS. Na základě uzavření této dohody se HS podílí v rámci IZS na provádění záchranných a likvidačních prací při poskytování plánované pomoci na vyžádání i mimo vymezený horský terén, popřípadě mohou být využity síly a prostředky HS k záchranným a likvidačním pracím v zahraničí.

Na základě uzavřené dohody jsou síly a prostředky HS ČR zařazeny do Ústředního poplachového plánu IZS a dále do poplachových plánů IZS HZS v jednotlivých krajích ČR.⁹⁰ Dohoda upravuje postupy jednotlivých smluvních stran při mimořádných událostech na území ČR. Specializovaná záchranná organizace HS ČR má v rámci IZS ČR své nezastupitelné místo. Technika a lidské zdroje HS ČR nejsou nasazovány jen při každodenní záchranné činnosti v horském terénu, ale také při živelných pohromách na celém území ČR nebo v zahraničí. Tato dohoda řeší systém spolupráce HSZ ČR a HS ČR v následujícím rozsahu:

- zařazení sil HS ČR do Ústředního poplachového plánu IZS
- začlenění sil HS ČR do záchranného odřadu HZS
- využití sil HS ČR v horském terénu
- využití sil HS ČR mimo horský terén
- využití sil HS ČR v zahraničí
- povolání vrtulníku PČR nebo AČR na vyžádání HS ČR
- zajištění výcviku leteckých záchranářů HS ČR
- zajištění odborného vzdělávání členů HS ČR
- spolupráce HS ČR a HZS ČR při vytváření předpisů

Podpisem generální dohody o spolupráci mezi GŘ HZS ČR, PČR a HS ČR se dále rozvíjí systém spolupráce též na úrovni jednotlivých oblastí HS ČR a krajských ředitelství HZS ČR a PČR. Po podpisu generální dohody došlo k podpisu dílčích smluv

⁸⁹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

⁹⁰ <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

na úrovni jednotlivých krajů a horských oblastí. HS ČR a HZS ČR aktivně spolupracují při zajištění výcviku leteckých záchranářů cestou HZS ČR a dalšího vzdělávání těchto specialistů systémem pravidelných součinnostních výcviků. Další oblastí spolupráce je společný výcvik a nácvik jednotných metodických postupů při evakuaci osob ze sedačkových lanových drah a při jejich náhlém zastavení. Tyto složky úzce spolupracují nejen při výcviku, ale hlavně na základě zpracovaných evakuačních plánů těchto technologických zařízení na tzv. ostrých akcích, kdy musí být zajištěna evakuace osob ve stanoveném časovém limitu dle patřičných nařízení.⁹¹ Hlavní rozsah spolupráce mezi HS ČR a HZS ČR je při pátrání po osobách v nepřehledném horském terénu. V případě, že osoba, po které je zahájeno v horské oblasti pátrání a má mobilní telefon, je cestou Operačního a informačního střediska HZS ČR (dále jen OPIS HZS ČR) zajištěno zaměření mobilního telefonu a následně je přibližné zaměření předáno pátracímu týmu HS ČR. Tento způsob spolupráce dokáže podstatně urychlit pátrání po osobách v horském terénu a optimálně využít záchranné a pátrací týmy záchranářů HS ČR. HS ČR tak může využívat moderní technické prostředky HZS ČR při zajištění záchranné činnosti ve vymezených horských oblastech.⁹²

4.1.4 Horská služba ČR a Policie České republiky

Spolupráce HS ČR a Policie ČR je především zaměřena historicky na pátrání po pohřešovaných osobách v horském terénu. Spolupráce před rokem 1989 probíhala na úrovni HS ČR a Sboru národní bezpečnosti (dále jen SNB) v jednotlivých horských oblastech ČR. Spolupráce těchto složek nebyla nijak smluvně vázána, ale při zajištění pátrání po pohřešovaných osobách bylo zastoupení SNB vždy nezastupitelné především při zajištění prověrek zdravotnických zařízení, hotelů, veřejných ubytovacích zařízení apod. HS zajišťovala vždy pátrání v terénu a SNB zajišťoval podpůrnou činnost v tzv. podhorském terénu a doplňovala celé pátrání systémem prověřování a případným doplňováním údajů pro potřeby pátracích týmů HS. Tento systém se téměř nezměnil ani po roce 1989. Pracovníci HS ČR nemají statut úřední osoby a nemohou vstupovat do obydlí či ubytovacích zařízení, žádat zdravotnickém zařízení o informace ve věci ošetření pohřešované osoby v jejich zdravotnickém zařízení apod. Policie ČR (dále jen PČR) zajišťuje prověřování uvedených zařízení dle platné legislativy a tento systém spolupráce HS ČR a PČR zrychluje pátrání a šetří síly a prostředky HS, které mají být

⁹¹ KLIMEŠ, M., *Horská služba doporučení informace*, str. 22

⁹² <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

nasazeny především v horském terénu a nikoliv rozmělněny na podpůrné činnosti, které nejsou v kompetencích záchranářů HS.⁹³

Další spolupráce HS ČR a PČR se odvíjí v preventivní činnosti při vytváření podmínek pro zajištění bezpečnosti návštěvníků hor. Zvýšená úrazovost a bezohlednost lyžařů vedla na Šumavě k založení společných hlídek členů HS ČR a příslušníků PČR při tzv. skipatrolách. Přítomnost policistů ve sportovních areálech má především preventivní charakter zajištění bezpečnosti a v případě zjištění páchaní trestné činnosti v zimních střediscích je věc příslušníky PČR řešena dle příslušných zákonů.⁹⁴ Po vzoru alpských zemí je v ČR zaváděn další možný způsob zajištění bezpečnosti široké lyžařské veřejnosti. Bohužel dle platných zákonů ČR nelze zajistit vynutitelnost dodržování lyžařského desatera tzv. pravidel Fédération Internationale de Ski (dále jen FIS).⁹⁵ Zatím se v ČR jedná jen o stanovená doporučení, která určují pravidla chování lyžařů na sjezdových tratích.

4.1.5 Dohody mezi Horskou službou ČR a Policií České republiky

V roce 2009 dochází k podpisu Dohody o spolupráci mezi Policií ČR a Horskou službou ČR, která byla podepsána v Praze dne 29. 4. 2009. HS ČR tak uzavírá další významnou dohodu o spolupráci, která je uzavírána s jednou s významných základních složek IZS. Předmětem této dohody je vymezení základních oblastí spolupráce při pátracích akcích po pohřešovaných osobách v případech, kdy hrozí bezprostřední ohrožení života a zdraví osob v horském terénu. Na základě podpisu této dohody byl vytvořen základní organizační rámec této spolupráce, který byl následně přenesen do jednotlivých oblastí HS a krajských ředitelství PČR, které společně uzavírají rámcové dohody o spolupráci. Celá dohoda o spolupráci je především zaměřena na spolupráci HS ČR a PČR při pátrání po pohřešovaných osobách a využití sil, prostředků, speciálního vybavení a techniky těchto složek při této specializované činnosti. Rozsah podepsané dohody upravuje činnost HS ČR a PČR přibližně v následujícím rozsahu:

- zajištění vrtulníku PČR při pátrání po pohřešovaných osobách na žádost HS ČR
- spolupráce při zajištění prevence a bezpečnosti návštěvníků hor
- zajištění spolupráce při výcviku leteckých záchranářů HS ČR

⁹³ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁹⁴ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁹⁵ <http://studio-plus.tv/ostatni/Horska-sluzba-Ceske-republiky>

- upravuje postup činnosti HS ČR při zjištění trestné činnosti
- upravuje postup činnosti HS ČR při nálezů mrtvoly
- využití sil a prostředků HS ČR pro potřeby PČR
- využití sil a prostředků PČR pro potřeby HS ČR
- postup PČR a HS ČR při součinnostních cvičeních

4.1.6 Horská služba ČR a Zdravotnická záchranná služba

Spolupráce horských záchranářů a zdravotníků probíhala již od počátku založení HS.⁹⁶ V archivních záznamech HS je popisováno školení horských záchranářů místními lékaři v první pomoci. Mnoho místních obvodních lékařů se tak stává dobrovolnými členy HS a pomáhají při záchraně lidských životů na horách, kde dostupnost lékařské péče byla malá nebo žádná. Lékaři již historicky tvoří páteř členské základny HS a mnohdy se nejedná jen o místní obvodní lékaře, ale též o vysoce specializované odborné lékaře s působností na odborných klinikách. Hlavním důvodem, proč tito lékaři působí v řadách HS je chuť dále pomáhat lidem a láska k horám, která spojuje všechny členy HS. S rozvojem lyžování a turistiky dochází ke značnému nárůstu úrazů a zásahů HS. Již nepostačuje pouze ošetření v terénu nebo zajištění transportu zraněného do ordinace místního lékaře, který je schopen poskytnout zraněnému další péči. Narůstá počet vážných úrazů, které je nutné prvotně ošetřit v terénu a následně je nutné zajistit transport do nemocničního zařízení, které je mnohdy vzdálené. S rozvojem ZZS dochází k transportu zraněných pomocí sanitních vozů do spádových nemocničních zařízení, kde je zraněnému poskytnuta odborná nemocniční péče především na chirurgických odděleních. Lehčí úrazy jsou transportovány pomocí vozů zdravotnické dopravy. Mnohdy je sváženo několik lehce zraněných jedním vozem zdravotnické dopravy, který odváží zraněné, až když je vůz účelně naplněn. Tento způsob dopravy byl však preferován v 60. a 70. letech minulého století. Koncem 80. a začátkem 90. let minulého století došlo ke značnému rozvoji poskytování péče o zraněné v horském prostředí. Transport zraněných je již prováděn sanitními vozy Rychlé zdravotnické služby (dále jen RZS, Rychlé lékařské pomoci (dále jen RLP), popř. u těžkých úrazů je k transportu vážných zranění využíván vrtulník Letecké záchranné služby (dále jen LZS). HS, ZZS a LZS začíná úzce spolupracovat při poskytování péče v horském terénu především na Šumavě. V těchto horách dochází na tehdejší dobu u HS k revoluční spolupráci těchto

⁹⁶ ŠAFAŘÍK, M., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*, str. 7

zdravotnických složek a HS. Záchranáři a technika HS je využívána při poskytování první pomoci u dopravních nehod, při úrazech a nehodách v lesnictví, zemědělství, stavebnictví, na horských chatách, chalupách a v domácnostech. Časová nedostupnost posádek RZS a RLP při jízdě do horských oblastí Šumavy je v prvním sledu nahrazována záchranáři HS ČR. HS v této době nenahrazuje lékaře a záchranáře ZZS, ale dokáže ve velmi krátkém čase přijet ke zraněnému, popř. nemocnému a ZZS předat radiostanicí informace o rozsahu poranění a o případném požadavku na přítomnost lékaře na místě události. HS Šumava nakročila ke zcela novému systému spolupráce se ZZS, který však nebyl u tehdejšího vedení HS zcela schvalován a pochopen. HS Šumava se stala opravdovým průkopníkem ve spolupráci HS a ZZS. Jen díky nadšencům v řadách HS, ZZS a LZS se podařilo tento systém udržet a rozvinout až do současné doby. Celá spolupráce probíhala pouze na osobních vztazích, známostech a kamarádství všech zúčastněných. Cílem celé spolupráce však byla chuť pomoci lidem v horách, kteří mnohdy musí čekat na odbornou péči dlouhé minuty. Díky tomuto provázanému a kvalitnímu systému spolupráce se podařilo zachránit mnoho lidských životů. Spolupráce HS Šumava a ZZS Klatovy však nebyla počátkem 90. let minulého století na Šumavě nijak smluvně upravena.

4.1.7 Dohody mezi HS Šumava a Zdravotnickou záchrannou službou

Rozvoj cestovního ruchu na Šumavě přinesl i zvýšený počet úrazů na sjezdových tratích, turistických stezkách a podstatně vzrostl počet výjezdů záchranářů HS ve spolupráci s posádkami ZZS Klatovy v oblasti Železné Rudy. Dne 17. 11. 1999 bylo překročeno k podpisu smlouvy mezi HS Šumava a ZZS Klatovy. Smlouva o spolupráci při poskytování přednemocniční neodkladné péče v oblasti Železné Rudy a okolí mezi Zdravotnickou záchrannou službou Klatovy a Horskou službou ČR, oblast Šumava řešila systém spolupráce těchto složek ve vymezeném horském území Šumavy. V této smlouvě byla vytýčena obecná pravidla spolupráce, kdy při poskytování lékařské první pomoci v případech náhlého onemocnění či náhlého zhoršení zdravotního stavu jsou v dané spádové oblasti zodpovědné ZZS Klatovy, Lékařská služba první pomoci (dále jen LSPP) Nýrsko, LZS Plzeň a příslušní praktičtí lékaři. Hlavním důvodem podpisu této smlouvy byla skutečnost, že oblast Železné Rudy a okolí nesplňuje časový limit dostupnosti poskytnutí přednemocniční neodkladné péče do 15 minut, který byl dán v době podpisu smlouvy vyhláškou MZ ČR č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné

službě ve znění pozdějších předpisů.⁹⁷ Dále zde byla snaha využít i další zdravotnické složky bez účasti lékaře. Jednalo se tedy o pracovníky Horské služby ČR Šumava, kteří v této horské oblasti působili a vykonávali záchrannou činnost s patřičným vybavením pro poskytování odborné první pomoci. Na základě této uzavřené smlouvy bylo hlavním úkolem záchranářů HS poskytování nelékařské první pomoci, zlepšení péče o postiženého do příjezdu lékaře, případné zajištění transportu postiženého z nepřístupného terénu a následné předání posádkám ZZS nebo LZS. HS tedy nesupluje přítomnost posádky ZZS na místě zásahu, ale slouží pouze ke zkrácení intervalu mezi tísňovým voláním a kontaktem pacienta s lékařem. Tato smlouva dále jasně a přesně upravuje způsoby spolupráce při příjmu tísňové výzvy, kdy tísňové volání může přijmout kterákoliv ze zúčastněných složek (nejčastěji ZZS Klatovy prostřednictvím linky 155). V případě, že přijímá tísňové volání Zdravotnické operační středisko ZZS Klatovy, dle stupně závažnosti stavu postiženého, vyhláší výjezd příslušné zdravotnické skupiny s lékařem a podle potřeby dále vyžaduje podporu HS ČR. Stejně tak si mohou podporu HS ČR vyžádat i operační středisko LSPP Nýrsko a jednotliví praktičtí lékaři. V případě, že je tísňové volání přijato HS ČR, předávají jej na Zdravotnické operační středisko (dále jen ZOS) ZZS, které rozhoduje o způsobu řešení situace a vysláním posádek v rozsahu RLP, LSPP, praktický lékař nebo LZS. Ve výjimečných případech si může HS ČR vyžádat přímo zásah LZS Plzeň, vždy však o jejím zásahu informuje ZOS ZZS. V této době bylo u LZS Plzeň Líně zřízeno přímé operační a řídicí středisko LZS, které bylo kontaktováno pracovníky HS přímo z terénu, nikoliv tedy cestou ZOS ZZS. Především pro HS ČR jsou vytýčeny jasné povinnosti na místě zásahu, kdy při příjezdu k postiženému HS ČR předává ZOS ZZS následující informace:

- informace ZOS ZZS o příjezdu k postiženému
- informace o postiženém a jeho zdravotním stavu
- informace o místě nehody a případné určení trasy transportu
- informace o zasahujícím vozidle HS a volacího znaku radiostanice

V případě, že HS ČR sama přebírá tísňové volání cestou dispečinku HS ČR, požaduje od volajícího následující informace:

- jméno a příjmení volajícího

⁹⁷ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-434>

- jméno, příjmení, věk postiženého
- místo události
- zdravotní stav postiženého

V rámci optimálního využití sil a prostředků HS ČR a ZZS Klatovy je stanoveno jasné pravidlo pro zasahující zdravotnické skupiny. V případě definitivního ošetření pacienta na místě zásahu, musí příslušná skupina neprodleně informovat ostatní složky tak, aby se mohly vrátit ihned na svá stanoviště a být připraveny k dalšímu zásahu. Toto pravidlo je stanoveno především z důvodu, že dojezdový čas posádky ZZS do oblasti Železné Rudy a okolí je v řádech desítek minut a na základě relevantní informace o stupni závažnosti situace může být posádka RLP využita v rámci působnosti okresu Klatovy efektivnějším způsobem. Od doby podpisu smlouvy funguje celý systém přednemocniční neodkladné péče (dále jen PNP) efektivním způsobem. Do celého systému je zahrnuta nejen HS ČR a ZZS Klatovy, ale i složka Jednotky sboru dobrovolných hasičů (dále jen JSDH) Železná Ruda, Obvodní oddělení (dále jen OO) PČR Železná Ruda a složka Pohraniční police. Vzniká fungující integrovaný záchranný systém v rámci působnosti jednoho horského údolí. Jednotlivé složky spolu spolupracují v rámci jejich přesně vymezených úkolů a v rámci kvalitní spolupráce je prováděno školení těchto složek lékaři ZZS v první pomoci. HS doplňuje své technické vybavení v zásahových vozidlech o další důležité zdravotnické přístroje a pomůcky, které slouží k poskytování odborné první pomoci před příjezdem posádky ZZS. V rámci HS je Šumava první oblastí, která spolupracuje se ZZS v takovém rozsahu a na tak vysoké odborné úrovni. Postupně se tento systém spolupráce HS a ZZS začíná uplatňovat např. u HS v Jizerských horách. Při změně vedení u HS Šumava, dochází 12. 12. 2008 k podpisu Obecných pravidel spolupráce mezi HS Šumava a ZZS Klatovy, která ještě podrobněji upravují spolupráci těchto složek. Spolupráce HS a ZZS se rozšiřuje na celou oblast západní Šumavy a dále je připojeno zásahové území HS v centrální Šumavě, jehož podstatná část však již leží na území Jihočeského kraje, které spadá pod ZZS Jihočeského kraje. Spolupráce HS a ZZS se podstatně rozšiřuje nad rámec okresu Klatovy a zasahuje již na území Plzeňského a Jihočeského kraje. Dochází k výraznému rozšíření zdravotnického vybavení zásahových vozidel HS a záchranářů HS. Ve všech vozidlech HS Šumava jsou umístěny AED, kyslíkové sety, léky pro lékaře HS a ZZS a další vybavení k poskytování odborné první pomoci v rámci PNP. Takový rozsah spolupráce mezi HS a ZZS nemá v rámci ČR obdoby. V rámci zajištění

spolupráce těchto složek na území Šumavy již nepostačuje smluvní ujednání z roku 1999 a 2008. Dne 9. 2. 2010 je na ústředí HS Šumava na Špičáku podepsaná trojstranná Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi Zdravotnickou záchrannou službou Plzeňského kraje, Zdravotnickou záchrannou službou Jihočeského kraje a Horskou službou ČR oblast Šumava. Historicky tak dochází k podpisu první dohody o spolupráci mezi ZZS a HS ČR. Spolupráce HS a ZZS se rozšiřuje na celé zásahové území HS Šumava, které zahrnuje západní, centrální a jižní Šumavu. Na základě této dohody jsou síly a prostředky HS Šumava zahrnuty do Traumatologických plánů Plzeňského a Jihočeského kraje. Rozsah spolupráce je stanoven na vymezené zásahové území HS Šumava, které je dáno Statutem HS ČR, o. p. s.⁹⁸ Tato smlouva však opravňuje na žádost ZOS ZZS použít síly a prostředky HS Šumava v mimořádných případech i mimo vymezené zásahové území HS Šumava. Spolupráce těchto složek se odehrává na 1 100 km² horského terénu, který je pro posádky ZZS takřka nedostupný především v zimních měsících. Specifika záchranné činnosti v exponovaném a rozlehlém horském území přináší nutnost rozšíření spolupráce mezi HS a ZZS Plzeňského kraje a Jihočeského kraje při rušení ZOS na úrovni okresů a následné centralizaci ZOS ZZS na úroveň jednotlivých krajů. Tato centralizace přináší hodně změn pro dispečery ZOS ZZS především z důvodu rozlehlosti celého území. Informace jsou na ZOS ZZS předávány od oznamovatelů z terénu z řad turistů nebo místních obyvatel, kteří používají místní názvy, které nejsou zaznamenány v používaných oficiálních mapách a mapových podkladech. Dispečeri ZOS ZZS řeší problém při lokalizaci místa události a následného přesného směřování posádek ZZS k místu zásahu v horském terénu. Spolupráce HS a ZZS se rozvíjí i v této problematice především z důvodu, že přesně získané informace o místě události vedou k podstatnému zkrácení dojezdových časů posádek ZZS a záchranářů HS. Dne 1. 2. 2012 dochází k vytvoření písemného zpracování zásad spolupráce mezi ZOS ZZS Jihočeského kraje a dne 9. 7. 2012 je tento dokument přenesen i do působnosti ZOS ZZS Plzeňského kraje. V zásadách spolupráce je především stanoven způsob zajištění informačního toku mezi HS Šumava a ZOS ZZS Jihočeského a Plzeňského kraje. Nedílnou součástí tohoto dokumentu je využívání konferenčních hovorů mezi oznamovatelem, ZOS ZZS a HS. Především díky konferenčním hovorům může být zajištěna přesná lokalizace místa události v horském terénu a vyslání posádek ZZS a záchranářů HS na přesně určené místo, kde došlo

⁹⁸ http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-14_12_2012.pdf

k poškození života či zdraví. Systém spolupráce ZZS Plzeňského kraje, ZZS Jihočeského kraje a HS Šumava není jen při zajištění záchranné činnosti v horském území Šumavy, ale též při zajištění odborných školení pro HS, které zajišťují lékaři ZZS a pořádání odborných seminářů v rámci PNP.⁹⁹ Společné pořádání odborných seminářů především na téma zajištění PNP v horském terénu rozvíjí spolupráci složek IZS. Návštěvníci a hlavně trvale žijící obyvatelé, mají na Šumavě zajištěnu velice kvalitní PNP. Spolupráce těchto složek dokázala v krátké době vytvořit efektivní a dobře fungující systém.

4.1.8 Horská služba ČR a Asociace zdravotnických záchranných služeb ČR

Od 1. 4. 2012 vstoupil v platnost zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.¹⁰⁰ V § 5 odstavce 2 tohoto zákona je zásadně upravena dojezdová doba posádek ZZS. Původních 15 minut je nově nahrazeno 20 minutami a dále je řešen v § 11 téhož zákona, způsob spolupráce při zajištění záchranné činnosti: „...*odstavec 4, Poskytovatel zdravotnické záchranné služby si může v rámci operačního řízení vyžádat pomoc na vyžádání od ostatních složek integrovaného záchranného systému, a to na základě předem písemně dohodnutého způsobu poskytnutí pomoci.*“¹⁰¹ Na základě tohoto paragrafového znění dochází k urychlenému jednání mezi Asociací zdravotnických záchranných služeb (dále jen AZZS) ČR a vedením HS ČR. Důvodem vyvolaného jednání je vyřešení otázky smluvního zajištění při poskytování PNP v odlehlých místech ČR, kterými jsou především horské oblasti a posádky ZZS zde nemohou dostát závazku stanoveného dojezdového času. Partnerem pro ZZS se stávají jednotlivé oblasti HS, které v tomto území zajišťují záchrannou činnost a poskytují odbornou první pomoc. V květnu 2012 je vytvořena pracovní skupina vedená předsedou AZZS ČR MUDr. Slabým a zástupců HS ČR v čele s ředitelem společnosti Mgr. Brožkem, dále členy lékařské komise HS ČR a zástupce MMR jako zřizovatele HS ČR. Úkolem této pracovní skupiny je urychlené vytvoření generální dohody o spolupráci mezi HS ČR a ZZS jednotlivých krajů, jejichž zásahové území spadá do vymezených horských oblastí, které jsou v působnosti jednotlivých oblastí HS ČR. Během krátké doby je připraven návrh dohody o spolupráci, který je připomínkován jak ze strany HS, tak ze strany AZZS ČR a jednotlivých krajských ZZS. V listopadu 2012 je návrh dohody o spolupráci odsouhlasen na zasedání Valné hromady AZZS ČR a 15. 12. 2012 je tento

⁹⁹ <http://www.zzspk.cz/images/stories/pdf/jandura-horska-sluzba-cr.pdf>

¹⁰⁰ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>

¹⁰¹ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374#p11>

dokument definitivně odsouhlasen vedením HS ČR na jeho zasedání dne 15. 12. 2012 v Praze.¹⁰² Ještě před koncem roku 2012 jsou uzavírány a podepisovány dohody mezi jednotlivými oblastmi HS ČR a krajskými ZZS.¹⁰³ Počátkem ledna 2013 jsou dokončeny podpisy smluv mezi HS a ZZS. Od ledna 2013 se tak rozvíjí intenzivní spolupráce mezi HS ČR a ZZS v celé ČR. HS Šumava dala v 90. letech 20. století první impuls ke spolupráci mezi HS a ZZS. Tato horská oblast se stala průkopníkem spolupráce zdravotnické a nezdravotnické záchranářské organizace, která nenahrazuje ZZS, ale zdravotníkům pomáhá k zajištění PNP v místech, které jsou pro ZZS špatně přístupná. Uzavřením dohod mezi HS a ZZS však spolupráce nekončí, ale spíše začíná. Začíná se tvořit ucelený systém vzdělávání členů HS ČR. V rámci HS byla vydána směrnice o jednotném zdravotnickém vybavení a vytvořeny standardy vybavení vozidel a záchranářů HS ČR. Horská služba se stala na našich horách při zajištění záchranné činnosti nenahraditelnou složkou.

4.1.9 Horská služba ČR a Armáda ČR

Dne 6. 4. 2007 byla v Praze podepsána Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem obrany – Generálním štábem Armády ČR (dále jen AČR) a Horskou službou ČR. Předmětem podepsané dohody je vymezení základních oblastí spolupráce při součinnostním výcviku leteckých záchranářů cestou služby pátrání a záchrany Search and Rescue (dále jen SAR) a způsobem vzájemného vzdělávání, využití materiální a technické pomoci při výcviku leteckých záchranářů. Tato dohoda se však nevztahuje na spolupráci složek IZS dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,¹⁰⁴ ale na spolupráci HS ČR a AČR dle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.¹⁰⁵ Dohoda mezi HS ČR a AČR upravuje činnost těchto složek v rozsahu:

- rozsah využití vrtulníků SAR pro zajištění výcviku členů HS ČR
- stanovuje provozní postupy při výcviku leteckých záchranářů
- stanovuje základní záchranné techniky pomocí vrtulníku SAR
- stanovuje rozsah hodin pro zajištění výcviku leteckých záchranářů HS ČR
- určuje řešení škod a úrazů způsobených při výcviku

¹⁰² http://www.azzs.cz/uploads/doc/valna-hromada/Zápis_VH_AZZS_CR_2012-3.pdf

¹⁰³ <http://www.zzsck.cz/aktuality/archiv-2012-2/>

¹⁰⁴ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

¹⁰⁵ <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Kazuistika

5.1 Součinnost složek IZS při zajištění pátrání po pohřešované osobě

5.1.1 Anamnéza

Podmínky: léto; den pracovního klidu, teplota ovzduší je v době zásahu od + 13°C do + 23°C, jasno, slunečno, mírný vítr. S přibývajícím soumrakem se v horských údolích tvoří hustá mlha, čas oznámení události: 16.20 hod.

Vzdálenost záchranných stanic Horské služby (dále jen HS) od místa události: nejbližší stanice HS je od místa události vzdálena 23 km s možností využití dvou zásahových transportních vozidel HS a jedné terénní čtyřkolky určené pro jízdu v exponovaném terénu. Další stanice HS je od místa události vzdálena 33 km s možností využití jednoho těžkého terénního zásahového vozidla, dvou transportních zásahových vozidel a dvou terénních čtyřkolek určených pro jízdu v exponovaném terénu.

Vzdálenost Zdravotnické záchranné služby (dále jen ZZS) od místa události: nejbližší výjezdové stanoviště ZZS je od místa události vzdálené 13 km s možností využití jedné posádky Rychlé zdravotnické pomoci (dále jen RZP) a jedné posádky Rychlé lékařské pomoci (dále jen RLP). Posádka Letecké záchranné služby (dále jen LZS) je od místa události vzdálena přibližně 20 minut letu při dobrých povětrnostních podmínkách. Bezpečné místo přistání vrtulníku LZS je možno zajistit v areálu autokempu nedaleko místa události.

Síť zdravotnických zařízení: nejbližší zdravotnické zařízení poskytující základní zdravotní péči je od místa události vzdálené 13 km po silnici II. třídy. Zdravotnické zařízení poskytující vyšší stupeň zdravotnické péče je od místa události vzdálené 45 km po silnici I. a II. třídy. Traumacentrum je vzdálené od místa události 86 km po silnici I. a II. třídy. Traumacentrum je pro LZS dosažitelné z místa události při dobrých povětrnostních podmínkách přibližně za 25 minut.

Vzdálenost obvodních oddělení Policie České republiky (dále jen OO PČR) od místa události: nejbližší OO PČR je od místa události vzdálené 13 km po silnici II. třídy; místně a věcně příslušné OO PČR je od místa události vzdálené 4 km po silnici II. třídy.

Vzdálenost jednotek Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen HZS) od místa události: nejbližší útvar HZS je dislokován přímo v místě události. Jedná

se o Jednotku požární ochrany (dále jen JPO) Sboru dobrovolných hasičů (dále jen JSDH). Další JPO jsou od místa události vzdáleny 4, 9, 13 a 33 km po silnici II. třídy.

Vzdálenost Letecké služby pátrání a záchrany (Search and Rescue, dále jen SAR) Armády české republiky (dále jen AČR) od místa události: nejbližší Letecká služba SAR je od místa události vzdálena přibližně 25 minut letu vrtulníkem SAR.

Vzdálenost Letecké služby Policie České republiky (dále jen LS PČR) od místa události: nejbližší Letecká služba PČR je od místa události vzdálena přibližně 45 minut letu vrtulníkem LS PČR.

Místo události: nepřehledný horský terén s minimální cestní sítí a s malým počtem značených turistických tras; hluboké horské údolí protíná silnice II. třídy; v místě události je minimální počet širokých lesních cest, které umožňují průjezd záchranných vozidel Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS); celé horské údolí protíná horská řeka s těžko přístupnými břehy; pravý břeh řeky je částečně lemován silnicí II. třídy; nad pravým břehem řeky je rozsáhlý skalní masiv, který je bez použití základního horolezeckého vybavení nepřístupný; ve vrcholových partiích horského hřebenu jsou rozsáhlé horské louky; větší část území je zalesněna smrkovým a borovicovým porostem.

Průběh události: muž ve věku 82 let se v pozdních nočních hodinách pohádal se svou přítelkyní v pensionu, kdy byli ubytováni, a odešel na neznámé místo. Jednalo se o muže štíhlé sportovní postavy, výšky 170 cm, krátkých šedých vlasů. Byl oblečen v lehkých plátěných sportovních kalhotách světlé barvy, v bílém bavlněném triku s krátkým rukávem, vrchní část oděvu tvořilo lehké sportovní plátěné sako šedé barvy. Na nohou měl obuty lehké kožené letní sandály hnědé barvy. Osobní věci měl umístěné v přepravní tašce na kolečkách tzv. RVHP taška. Pohřešovaný měl u sebe mobilní telefon. Poslední zjištěný pohyb pohřešovaného byl zaregistrován v 05.10 hod. řidičem pravidelné autobusové linky, který muže zaregistroval na státní silnici II. třídy, která vede z horské vesnice do většího města. Zaměřením mobilního telefonu pohřešovaného, které bylo provedeno operátorem příslušné mobilní sítě na žádost PČR, bylo lokalizováno nepřístupné místo v lesním porostu nad pravým břehem řeky. Na základě provedené lokalizace mobilního telefonu byla stanovena plocha, na které se může nacházet pohřešovaná osoba nebo pouze mobilní telefon. Tato plocha byla Policií ČR vyznačena v mapových podkladech a její rozloha byla stanovena přibližně na 20 km².

5.1.2 Katamnéza

Průběh pátrání po pohřešované osobě z pohledu Horské služby ČR

16.20 hod.

Příjem tísňového volání od operačního důstojníka PČR Klatovy na dispečink HS Šumava na Špičáku. Pohřešován muž ve věku 82 let, který odešel po hádce s přítelkyní z pensionu v obci Srní na neznámé místo. Popis osoby: štíhlá sportovní postava, výška 170 cm, krátké šedé vlasy, oblečen do lehkých sportovních plátěných kalhot světlé barvy, bílé bavlněné triko s krátkým rukávem, svrchní část oděvu tvoří lehké plátěné sportovní sako šedé barvy. Na nohou má obuty hnědé kožené letní sandály. Osobní věci má umístěny v přepravní tašce na kolečkách tzv. RVHP tašce. Pohřešovaný má aktivní mobilní telefon. Na prověřované volání cestou PČR však nereaguje. Poslední zjištěný pohyb pohřešovaného byl zaregistrován v 05.10 hod. řidičem pravidelné autobusové linky, který muže zaregistroval na státní silnici II. třídy, která vede z obce Srní do města Sušice. Provedené zaměření mobilního telefonu pohřešovaného bylo lokalizováno nad pravým břehem řeky v nepřístupném lesním porostu. Mapa s lokalizací mobilního telefonu bude neprodleně zaslána od PČR Klatovy na ústředí HS Šumava na Špičáku faxem. Je vznesen požadavek PČR Klatovy o zajištění součinnosti HS Šumava při pátrání po pohřešované osobě v uvedené lokalitě Rejštejn, Srní. Složky IZS mají určené místo srazu na náměstí u Městského úřadu ve městě Rejštejn v 17.30 hod.

16.23 hod.

Dispečer HS Šumava předává telefonicky vznesený požadavek od PČR Klatovy vedení HS. Hlášení od dispečera oblasti přebírá náčelník oblasti HS Šumava, který na základě oznámení dispečera oblasti kontaktuje zpět operačního důstojníka PČR Klatovy a oznamuje aktivaci poplachového plánu oblasti HS Šumava a přípravu sil a prostředků nutných pro zajištění pátrání po pohřešované osobě.

16.25 hod.

Náčelník HS Šumava aktivuje telefonicky poplachový plán oblasti. Telefonicky je náčelníkem oblasti kontaktována služba v pracovním obvodu HS Zadov a dále telefonické kontaktování vedoucích okrsků dobrovolné základny HS na Špičáku a na Zadově. Při aktivaci poplachového plánu je předána vedoucím jednotlivých okrsků HS a profesionálním záchranářům HS stručná informace o zahájení pátrání po pohřešované osobě: muž ve věku 82 let v prostoru obce Srní a města Rejštejn. Pátrání je zahájeno na

žádost PČR, sraz všech záchranářů HS je určen dle požadavku PČR v 17.30 hod. na náměstí v městě Rejštejn.

16.30 hod.

Na stanici HS Špičák se připravuje a kontroluje potřebná technika pro zajištění pátrací akce: těžké terénní vozidlo Defender, dvě transportní vozidla VW Transporter, dvě terénní čtyřkolky, zdravotnický materiál, vakuový materiál, horolezecký materiál, osobní vybavení záchranářů, osvětlovací technika, jsou doplněny pohonné hmoty a provedena kontrola provozních náplní ve vozidlech a terénních čtyřkolkách. Psovod HS se věnuje přípravě služebního psa. Ve stejném rozsahu probíhají přípravy na stanici HS Zadov.

16.45 hod.

Stanice HS Zadov hlásí telefonicky dispečeru oblasti ukončení příprav potřebného materiálu, vybavení, techniky a opuštění stanice HS za účelem přesunu záchranářů na určené místo srazu. Záchranáři ze stanice HS Špičák opouští základnu a přesunují se na určené místo srazu složek IZS ve městě Rejštejn.

17.25 hod.

Příjezd záchranářů HS Šumava na určené místo ve městě Rejštejn. Přítomný náčelník HS kontroluje přítomnost profesionálních a dobrovolných členů HS Šumava. Je sepsán jmenný seznam přítomných záchranářů HS, ve kterém jsou dále zapsány volací znaky jednotlivých členů, čísla jejich mobilních telefonů a RZ značky vozidel, které jsou nasazeny na akci. Náčelník HS Šumava provádí kontaktování vedoucího akce, kterým je důstojník HZS Plzeňského kraje. Vedoucímu akce je cestou náčelníka HS předám seznam záchranářů a techniky, která je nasazena na akci. Je vytvořen štáb vedení, který se skládá z: HZS, PČR, SKPV, HS a Informační a strážní služby Národního parku Šumava (dále jen ISS). Skupina kriminální policie a vyšetřování Klatovy (dále jen SKPV), provede krátké shrnutí zjištěných poznatků o pohřešované osobě a předává mapové podklady s poslední známou lokalizací mobilního telefonu pohřešovaného všem členům štábu.

17.40 hod.

Vedoucím akce jsou sestaveny jednotlivé pátrací týmy a určení jejich vedoucí. Pátrací týmy jsou složeny z jednotek: JPO Sušice, JPO Kašperské Hory, JPO Srní, JPO Rejštejn, JPO Hartmanice, JPO Železná Ruda, PČR Sušice, PČR Kašperské Hory, PČR Železná Ruda, HS Špičák, HS Zadov, SKPV Klatovy. Na základě materiálního a technického vybavení pátracích týmů jsou vedoucím akce určeny sektory, ve kterých bude prováděno pátrání po pohřešovaném. Vedoucím akce je sestaven jmenný seznam pátracích týmů, do kterého je zaznamenáno materiální a technické vybavení, volací znaky jednotlivých skupin, telefonní čísla mobilních telefonů jednotlivých vedoucích a je stanoven způsob zajištění komunikace mezi jednotlivými týmy: radiostanicí nebo mobilními telefony.

17.45 hod.

Jednotlivé týmy začínají pracovat v přidělených sektorech a provádějí pátrání po pohřešovaném dle stanoveného postupu: koryto řeky Otavy a její břehy, místní komunikace ze Sušice až po obec Srní, lesní cesty a stezky, které se nacházejí po pravém a levém břehu koryta řeky Otavy. SKPV provádí zároveň prověrku v bydlíšti pohřešovaného, prověření zdravotnických zařízení: nemocnice Sušice, Klatovy, Plzeň, prověrku ubytovacích kapacit v lokalitě Srní, Rejštejn, Kašperské Hory, Sušice a přilehlé pensiony a hotely v okolí. Hlídky PČR provádí kontrolu vlakových stanic v Sušici, Klatovech, Horažďovicích a kontrolu zastávek autobusové dopravy v Dlouhé Vsi, Sušici, Kašperských Horách, Hartmanicích, Železná Rudě, Špičáku, Nýrsku a v Klatovech. Na žádost SKPV jsou do systému stanoveného prověřování zapojené hlídky PČR: Sušice, Horažďovice, Železná Ruda, Nýrsko, Klatovy, Kolinec a Plzeň.

18.30 hod.

Vedoucí akce vznáší cestou krajského operačního a informačního střediska HZS (dále jen KOPIS) požadavek na zajištění vrtulníku Armády ČR (dále jen AČR), z důvodu provedení rekognoskace terénu a pátrání po pohřešované osobě pomocí vrtulníku SAR. Požadavku ze strany vedoucího akce je vyhověno a je stanoven přibližný čas příletu do uvedené lokality.

19.00 hod.

Je vybrána vhodná přistávací plocha v autokempu Radešov, který je vzdálen necelé 3 km od centra města Rejštejn. Informace o přistávací ploše jsou vedoucím akce předány na KOPIS v Plzni. V uvedené lokalitě se nachází velké množství stanů, osobních motorových vozidel a osob. Cestou PČR Kašperské Hory jsou přítomní občané požádáni o částečné vyklizení přistávací plochy, zajištění svého majetku a informování o zákazu vstupu na přistávací plochu v době přiletu a přistání vrtulníku SAR.

19.10 hod.

HS navazuje radiostanicí s posádkou vrtulníku kontakt a navádí vrtulník na bezpečné místo přistání. Radiostanicí HS předává na palubu vrtulníku informace o povrchu plochy, nebezpečných místech a směru větru v místě přistání.

19.15 hod.

Vrtulník SAR bezpečně přistává v autokempu Radešov. Vedoucí akce krátce seznamuje posádku vrtulníku se zástupci velících složek: HZS, PČR a HS. Vedoucí akce seznamuje posádku vrtulníku s popisem pohřešované osoby, určuje v mapě místo zaměření mobilního telefonu pohřešovaného a jeho poslední zjištěné místo výskytu dle svědecké výpovědi řidiče autobusu. Vedoucí akce stanovuje pro posádku SAR postup prověřování území. Komunikaci a navádění vrtulníku zajišťuje HS pomocí radiostanice ICOM na frekvenci 130,00 MHz. Volací znaky jsou stanoveny v rozsahu: HS = plocha, SAR = záchranný vrtulník.

20.00 hod.

SKPV předává poznatek vedoucímu akce o místu výskytu pohřešovaného, které se nachází opačným směrem od zaměřeného mobilního telefonu. V dopoledních hodinách byl spatřen místním obyvatelem člověk, který odpovídá popisu pohřešovaného. Popis oblečení je totožný s popisem oblečení pohřešovaného. Svědek dále uvádí, že neznámá osoba neměla žádnou tašku ani batoh. Na uvedené místo je radiostanicí naveden vrtulník a dále se do tohoto prostoru přesunují pozemní jednotky hasičů, HS, psovod HS a psovod PČR. V uvedené lokalitě je provedeno podrobné propátrání policejním psovodem, psovodem HS a dále družstvem HZS a HS. Zároveň je prováděno pátrání ze vzduchu vrtulníkem SAR. Vedoucí akce žádá cestou operačního důstojníka PČR o vzlet vrtulníku PČR s termovizí. Požadavku je vyhověno a je stanoven předpokládaný čas

příletu vrtulníku PČR. Vedoucí akce předává operačnímu důstojníkovi souřadnice místa přistávací plochy v Radešově.

21.00 hod.

Pátrání v uvedené lokalitě je vyhodnoceno všemi týmy jako negativní a vedoucí akce dává pokyn všem pátracím týmům k návratu na základnu, náměstí ve městě Rejštejn. Vrtulník AČR opouští území a vrací se zpět na základnu z důvodu přicházejícího soumraku a nutnosti čerpání paliva. Jednotlivé týmy předávají vedoucímu akce souhrnný přehled o rozsahu propátraného území, které je následně zaznamenáno do mapových podkladů.

21.30 hod.

Na již vytyčenou přistávací plochu přistává vrtulník PČR. Na místě přistání je provedena krátká porada s posádkou vrtulníku a vedoucí akce stanoví přesné lokality, které jsou určené k pátrání pro posádku vrtulníku. Pátrání je směřováno především na místo zaměření mobilního telefonu a místo posledního výskytu pohřešovaného dle výpovědi svědka a případné trasy postupu z uvedených lokalit. Komunikaci mezi vedoucími akce a osádkou vrtulníku zajišťuje PČR pomocí radiostanice MATRA.

21.40 hod.

Je proveden vzlet vrtulníku a zahájeno pátrání pomocí termovize ve vymezené lokalitě, kde je zaměřen mobilní telefon pohřešovaného. Pozemní pěší týmy mají nařízeno zůstat na místě srazu z důvodu, že pohyb osob v terénu může značně ztěžovat práci osádky vrtulníku s termovizí. Motorizované týmy začínají pátrat po pohřešovaném v širším okruhu. Pátrání se zaměřuje na silnice I. a II. třídy v uvedené lokalitě. Okruh pátrání je stanoven na kružnici o průměru 40 km. Sraz motorizovaných skupin je vedoucími akce stanoven na 23.45 hod. v prostoru náměstí města Rejštejn.

23.00 hod.

Z důvodu husté mlhy, která vystupuje z údolí řeky nad hřebeny hor je přerušeno pátrání pomocí vrtulníku PČR, který odlétá na základnu v Praze. Další nasazení vrtulníku je stanoveno, dle aktuálního počasí, na následující den v 08.00 hod. Přistávací plocha zůstává nezměněna.

23.45 hod.

Sraz všech pátracích týmů na náměstí ve městě Rejštejn. Vedoucí akce vyhodnocuje pátrání jako negativní a akce je pro tento den přerušena z důvodu husté mlhy v celém údolí. Pátrací akce bude pokračovat následující den, kdy sraz všech pátracích týmů je stanoven na 07.00 hod. Místo srazu všech složek IZS zůstává stejné, náměstí města Rejštejn.

24.00 hod.

Všechny jednotky IZS se rozjíždí na své domovské základny.

01.00 hod.

Záchranáři HS Špičák přijíždí na základnu. Je provedena prohlídka techniky, vybavení a záchranného materiálu. Je provedeno dotankování všech vozidel, odjezd vozidel je stanoven na druhý den v 06.00 hod. ze stanice HS Špičák.

05.30 hod.

Sraz záchranářů HS na stanici Špičák. Před odjezdem je provedena kontrola techniky a záchranného materiálu.

06.00 hod.

Odjezd vozidel HS na místo srazu ve městě Rejštejn.

06.45 hod.

Příjezd záchranářů HS na místo srazu ve městě Rejštejn. Náčelník oblasti kontroluje úplnost vybavení a přítomnost záchranářů z pracovního obvodu Špičák a Zadov. Je vytvořen jmenný seznam, který je předán vedoucímu akce.

07.00 hod.

SKPV Klatovy předává aktuální informace o zaměření mobilního telefonu pohřešovaného. Od včerejšího dne nedošlo k žádnému posunu mobilního telefonu, zaměření je totožné se včerejším zaměřením. Pátrací týmy jsou rozděleny do stejných skupin jako předešlý den a pokračují v pátrání dle stanoveného harmonogramu, který stanovil vedoucí akce. Pátrání se zaměřuje na lesní cesty a turistické stezky v okolí zaměření mobilního telefonu. SKPV provádí vytěžování osob v terénu se zaměřením na zjištění případného pohybu pohřešovaného.

08.30 hod.

Přilétá vrtulník PČR, který přistává na ploše v autokempu Radešov. Vedoucí akce seznamuje posádku vrtulníku s aktuálním stavem zaměření mobilního telefonu pohřešovaného. Vedoucí akce stanovuje pro posádku vrtulníku přesnou lokalitu, kterou je nutné propátrat. Jedná se místo se zaměřením mobilního telefonu. Při dostatečném množství paliva dojde po dohodě s vedoucím akce k rozšíření pátrání na širší okruh. Spojení mezi posádkou vrtulníku a vedoucím akce je zajištěno cestou PČR pomocí radiostanic MATRA. Vedoucí akce rozděluje úkoly pro jednotlivé pátrací týmy. Území je rozděleno dle mapových podkladů na předem stanovené sektory, které musí jednotlivé pátrací týmy prověřit. Po dohodě s vedoucím akce nasazuje HS terénní čtyřkolky, které zajišťují prověření těžko přístupných lesních cest přibližně v okruhu o průměru 20 km. Výsledky pátrání v přidělených sektorech předávají vedoucímu akce. Následně jsou tyto výsledky zaznamenány do mapových podkladů a jsou stanoveny nové lokality k pátrání v širším okruhu.

10.00 hod.

Posádka vrtulníku hlásí radiostanicí vedoucímu akce ukončení jejich činnosti s negativním výsledkem. Vrtulník vyčerpal palivo určené k pátracímu letu a vrací se zpět na základnu v Praze. Dle informací kapitána vrtulníku, se v uvedené lokalitě nenachází žádná osoba. Kapitán vrtulníku vylučuje i možnost nálezu mrtvoly v tomto území.

11.00 hod.

Pátrací skupiny hlásí splnění úkolu vedoucímu akce. Veškeré požadované lokality byly prověřeny s negativním výsledkem. Upouští se od pátrání v horském údolí, korytě řeky Otavy a v přilehlých lesních porostech. Vedoucí akce přesouvá všechny týmy do osady Svojshe, která je vzdálena od města Rejštejnu 4 km po silnici II. třídy. Veškerá technika složek IZS je přesunuta na určené místo.

11.30 hod.

SKPV Klatovy opět prověřuje zaměření mobilního telefonu cestou příslušného operátora. Mobilní telefon zůstává zaměřen v nezměněné lokalitě. Vedoucí akce rozhoduje o vytvoření rojnice a zahajuje pátrání v lokalitě, kde byl zaměřen mobilní telefon pohřešovaného. Pátrací skupiny prohledávají velmi nepřístupný lesní terén v prostoru Svojsí. Linie pátrání je stanovena v rozsahu: křižovatka silnice II. třídy

Rejštejn, Svojše, silnice II. třídy směr Rejštejn, Čeňkova pila, silnice II. třídy směr Svojše, Zhůří. Každé zasahující složce IZS je přidělen sektor, ve kterém zahajuje pátrání.

13.30 hod.

Vedoucí akce přijímá informaci od důstojníka KOPIS HZS Plzeňského kraje. Na tísňovou linku 112 byla přijata informace od náhodného turistu, který v korytu řeky Křemelné spatřil stojící osobu. Dle zjištěného popisu se může jednat o pohřešovanou osobu.

13.35 hod.

Vedoucí akce na základě této informace vysílá záchranáře HS k prověření této informace. Skupina záchranářů HS odjíždí vozidly do uvedené lokality.

13.45 hod.

Pozemní tým záchranářů HS je vysazen u ústí kaňonu řeky Křemelné nedaleko Čeňkovy pily. Pozemní tým HS je vybaven potřebným zdravotnickým vybavením a rychle postupuje k nahlášenému místu.

13.55 hod.

Pozemní tým záchranářů HS hlásí vedoucímu akce potvrzení nálezu osoby, která se nachází obnažená v korytu řeky Křemelné. Dle zjištěných informací z místa nálezu se jedná o pohřešovanou osobu. Muž se záchranáři částečně komunikuje, je v mírné hypotermii, na hlavě má krvácející ránu a nechce opustit koryto řeky. Pohřešovaný začíná být částečně agresivní, zmatený a pomalu se zhoršuje jeho psychický stav. Záchranáři HS proto žádají vedoucího akce o přítomnost posádky RLP. Vedoucímu akce předávají informace pro posádku ZZS: stav zraněného, přibližný rozsah poranění, jeho psychický stav a určují nejvhodnější trasu jízdy posádky RPL k místu předání pacienta. Pátrací týmy HS zůstávají pomocí radiostanic ve spojení. Zasahující záchranáři HS, kteří se nacházejí u pacienta, předávají druhému týmu HS požadavek k zajištění transportu pomocí vhodného transportního prostředku. Náčelník HS stanovuje ve spolupráci s ISS vhodnou trasu přístupu k pacientovi. K transportu je vyčleněna terénní čtyřkolka HS a terénní vozidlo ISS s posádkou. Jedná se o náročný a svažité terén. Technika HS a ISS se může přiblížit k pacientovi jen na omezenou

vzdálenost. Jsou stanoveny dvě vhodné trasy, které zaručují přístup k pacientovi. Značnou část vzdálenosti lze však překonat pouze pěšky.

14.15 hod.

Zasahujícím záchranářům HS v údolí Křemelné se podaří přimět muže k opuštění koryta řeky. Po náročném vyjednávání se pacient přesouvá na pravý břeh řeky, kde jsou záchranáři HS. S mužem je navázána další komunikace a za stálé konverzace je pacient postupně komplexně vyšetřen. Je ošetřena krvácející rána na hlavě pomocí sterilního krytí a prubanu vhodné velikosti, muž je v rámci možností stabilizován a zakryt izolační fólií. Tato informace je předána cestou ZOS ZZS posádce RLP, která směřuje k místu události. Záchranáři HS s mužem stále komunikují. Zvolením vhodných témat dochází ke značnému zklidnění pacienta. Veškeré informace o průběhu ošetření a stavu pacienta jsou předány radiostanicí druhému týmu HS.

14.30 hod.

Tým záchranářů HS a ISS směřuje s transportním prostředkem k místu, kde se nachází pacient.

14.40 hod.

Tým HS a ISS je u pacienta. Pacient je šetrně uložen do transportního prostředku, zakryt izolační fólií a zafixován. HS a ISS zajišťují transport z nepřístupného terénu. Na vhodném místě je pacient přeložen na terénní čtyřkolku a za pomalé jízdy a stálé komunikace je pacient převezen k místu předání posádce ZZS.

15.15 hod.

HS předává pacienta lékaři ZZS. Lékař dostává informace od HS o zjištěném stavu, rozsahu poranění a stavu pacienta v době nálezu a o průběhu transportu. Posádka RLP překládá pacienta do sanitního vozu a lékař ZZS se ujímá pacienta. Lékař se sestrou provádí revizi ošetřené rány a provádí vyšetření pacienta. Sestra zajišťuje žilní linku a lékař podává pacientovi uklidňující léky. Pacient je značně neklidný. Posádka RLP zajišťuje převoz pacienta do nemocnice v Sušici. Po nezbytném ošetření v nemocnici Sušice je pacient směřován do psychiatrické léčebny v Dobřanech u Plzně.

15.30 hod.

HS informuje vedoucího akce o předání pacienta posádce RLP a nahlašuje návrat do osady Svojsě.

16.00 hod.

Velící důstojník HZS vyhodnocuje spolupráci všech složek IZS při zajištění pátrání po pohřešované osobě jako pozitivní a děkuje všem pátracím týmům za splnění úkolu.

16.30 hod.

Odjezd záchranářů HS na jednotlivé stanice HS.

17.15 hod.

Příjezd záchranářů HS na základnu, kde je provedena kontrola techniky a doplnění provozních kapalin a dále kontrola a doplnění zdravotnického materiálu.

5.1.3 Analýza a interpretace

Činnost operačního střediska Policie ČR

Předání výzvy se žádostí o zajištění součinnosti HS při pátrání po pohřešované osobě bylo předáno operačním důstojníkem PČR rychle a efektivně. Operační důstojník PČR předal HS všechny potřebné informace o místě srazu složek IZS, přesný čas, popis pohřešované osoby a zaslal faxem na HS mapu se zaměřením mobilního telefonu pohřešovaného. Na případné dotazy ze strany HS reagoval rychle a stručně.

Činnost dispečera Horské služby Šumava

Dispečer HS přijal výzvu od operačního důstojníka PČR rychle, veškeré potřebné informace zapsal do knihy služeb a tyto informace předal neprodleně vedení HS Šumava. Následné příkazy náčelníka oblasti ve věci předání informace do pracovního obvodu Zadov a aktivaci poplachového plánu oblasti splnil s rozvahou a profesionálním klidem. Dispečer splnil veškeré požadavky vedení ve velice krátkém čase a na akci vyslal požadovaný počet záchranářů, potřebnou techniku a vybavení. Při vysílání záchranářů koordinoval efektivně činnost profesionálních i dobrovolných záchranářů HS. Před výjezdem záchranářů na akci prověřoval osobně úplnost záchranného materiálu a vybavení.

Činnost velícího důstojníka Hasičského záchranného sboru

Velící důstojník dokázal ve velmi krátkém časovém úseku zorganizovat hlavní štáb složek IZS. Úkoly pro jednotlivé pátrací týmy byly stanoveny jasně a stručně. Na základě získaných poznatků od PČR a SKPV dokázal efektivně využít možností sil a prostředků složek IZS, které byly k dispozici. Efektivně využil možnosti nasazení vrtulníku AČR a PČR při pátrání po pohřešované osobě.

Činnost Policie české republiky

PČR nasadila do akce všechny dostupné síly a prostředky, které byly nutné ke splnění úkolu. PČR v rámci možností zákona a vnitřních předpisů dokázala prověřit všechny dostupná místa v širokém okolí, ve kterých mohl být zjištěn výskyt pohřešovaného. Významným přínosem bylo nasazení vrtulníku PČR, který dokázal vyloučit výskyt pohřešovaného v místě zaměření jeho mobilního telefonu. Pomocí vrtulníku byla vyloučena i možnost výskytu mrtvoly v tomto prostoru.

Činnost jednotek požární ochrany

Převážná část JPO byla z řad dobrovolných hasičů. Jejich přístup byl však na vysokém stupni profesionality. Tyto jednotky plnily veškeré stanovené úkoly nad rámec svých povinností. Především je nutné vyzdvihnout činnost JPO Rejštejn, která zajišťovala během celého pátrání zázemí pro celý štáb a zároveň zajišťovala stravu a nápoje pro všechny zasahující jednotky.

Činnost záchranářů Horské služby

Na akci byli nasazeni jak profesionální, tak dobrovolní záchranáři HS Šumava. Jejich přístup byl na profesionální úrovni. Především je nutné ocenit rychlost příprav materiálu a techniky při aktivaci poplachového plánu HS. V krátkém čase se podařilo zajistit patřičný počet záchranných družstev HS a přesunout potřebnou techniku a vybavení na určené místo srazu ve stanoveném čase. U dobrovolných členů HS je nutné zohlednit a vyzdvihnout jejich přístup především z důvodu, že mají svá občanská zaměstnání a při akci tohoto rozsahu dokáží upravit své civilní pracovní povinnosti ve prospěch zdárného průběhu pátrací akce.

Činnost posádky Letecké služby a pátrání Armády České republiky

Posádka SAR zajišťovala leteckou podporu na vysoké profesionální úrovni. Nasazení vrtulníku v horských podmínkách přináší vždy značná rizika pro celou posádku. Vysoká profesionální úroveň posádky SAR byla při pátrání maximálně využita.

Činnost posádky Zdravotnické záchranné služby

Posádka ZZS plnila požadavky ze strany vedoucího zásahu rychle a efektivně. Příjezd na místo určení byl proveden bez časových ztrát. Lékař ZZS získal dotazováním od zasahujících záchranářů HS veškeré informace o stavu pacienta při jeho nalezení, ošetření a při zajištění transportu. Ošetření pacienta bylo provedeno bez zbytečných průtahů, rychle a efektivně.

Činnost Informační a strážní služby Národního parku Šumava

Pracovníci ISS plnili všechny zadané úkoly rychle a svědomitě. Především je nutné vyzdvihnout nasazení techniky a osob při zajištění transportu pacienta z údolí řeky Křemelné.

5.1.4 Diskuse

Při rozboru uzavřených dohod o spolupráci mezi hlavními složkami IZS a HS ČR uvedených v teoretické části bakalářské práce bylo zjištěno, že se průběh organizace celého pátrání po pohřešované osobě odehrával přesně v rámci těchto uzavřených dohod. Předání výzvy a požádání o součinnost HS cestou PČR proběhlo rychle a byly poskytnuty veškeré dostupné informace.

Velitel celé akce začlenil síly a prostředky HS ČR přesně dle stanovených postupů. V rámci uzavřených dohod o spolupráci bylo využito HS ČR jako specializované záchranářské složky, která je primárně určena pro zásah v horském terénu. Velitel akce využíval při organizování pátrání především znalost místního prostředí záchranářů HS. Technika a záchranáři HS byly vedoucím akce využity efektivně a jejich nasazení bylo směřováno do nepřístupných míst v dané lokalitě především z důvodu jejich speciálního výcviku a vybavení.

Speciální vybavení bylo využito velitelem akce i při prověřování místa nálezu pohřešované osoby, jeho následném ošetření a zajištění transportu k místu předání posádky ZZS.

Hlavním nedostatkem při organizování akce takového rozsahu je zajištění komunikace a spojení mezi hlavními složkami IZS a ostatními složkami IZS. Systém zajištění komunikace zatím funguje pouze mezi hlavními složkami IZS: HZS, PČR a ZZS. Ostatní složky IZS mají vlastní radiovou síť, prostřednictvím které není možné navázat a zajistit spojení s hlavními složkami IZS. Spojení mezi hlavními složkami IZS a vedlejšími složkami IZS funguje pouze v rámci mobilních operátorů za předpokladu,

že je celá síť funkční a příslušný operátor zajišťuje pokrytí sítě v daném území. Problém pokrytí území mobilním operátorem je především v místech, kde HS vykonává záchrannou činnost, tedy nepřehledný horský terén. Nemožnost navázat spojení mezi zasahujícími složkami vede ke značnému prodlužování celé akce. Popřípadě se musí vytvořit systém společných pátracích družstev složených z členů HZS, PČR a HS. Tímto způsobem je sice zajištěn informační tok, ale zároveň dochází k roztříštění sil, které nejsou nasazeny efektivně a dle jejich převažující činnosti. Vyřešení této problematiky je v návaznosti na platnou legislativu ČR časově náročné a její řešení je nad rámcem zadání této bakalářské práce.

5.1.5 Závěr

Z vyhodnocení kazuistiky vyplývá, že HS ČR má nezastupitelné místo v rámci IZS v ČR. Především technické a materiální vybavení a speciální výcvik záchranářů HS ČR předurčuje nasazení této specializované záchranné složky do složitého horského terénu. V případě požadavku IZS je možné využít síly a prostředky HS ČR na celém území ČR především při živelných pohromách a katastrofách.

Závěr

Vyslovíme-li pojem Horská služba, většina veřejnosti i odborných pracovníků ve zdravotnictví si představí činnost záchranářů v červených větrovkách na sjezdových tratích, jak v zimní sezóně zajišťují ošetření a transport zraněného lyžaře na sněžném skútru nebo pomoci saní. Tato záchranářská organizace s dlouholetou tradicí však ušla obrovský kus cesty a zařadila se do Integrovaného záchranného systému České republiky. Proto hlavním cílem bakalářské práce na téma Horská služba České republiky a Integrovaný záchranný systém byla snaha co nejvíce objasnit fungování této specializované záchranářské organizace, která zajišťuje záchrannou činnost a pomáhá zajistit bezpečnost návštěvníků i trvale žijících obyvatel v horských oblastech České republiky. Teoretická část práce se zaměřuje především na historické souvislosti vzniku této organizace, protože pochopení historie je klíčem k pochopení fungování Horské služby ČR. Důležitou částí bakalářské práce je objasnění provázanosti mezi občanským sdružením, dobrovolnou základnou a obecně prospěšnou společností, profesionálními členy Horské služby ČR. Výběrovost, která je zanesena v názvu Horské služby ČR, znamená výběr budoucích zaměstnanců z řad dobrovolných členů. Nejedná se o jednoduchý systém, ale přináší hodně profesionalitu do následného fungování této organizace. V poslední kapitole teoretické části je shrnuta spolupráce s hlavními složkami Integrovaného záchranného systému: Hasičským záchranným sborem ČR, Policií ČR a hlavně spolupráce se Zdravotnickou záchrannou službou. Horská služba nenahrazuje v horách v současné době zdravotníky, ale doplňuje kvalitně celý systém poskytování přednemocniční neodkladné péče na základě dnes již uzavřených smluvních závazků. Praktická část se zaměřila na kazuistiku pátrání po pohřešované osobě v horském terénu. Kazuistika podrobně popisuje a rozebírá součinnost Horské služby ČR a hlavních složek Integrovaného záchranného systému při zajištění akce takového rozsahu. V této části je podrobně popsán časový sled událostí, činnost jednotlivých složek při akci a celkové zhodnocení spolupráce. Tato práce může být užitečným dokumentem při výuce budoucích Zdravotnických záchranářů, kteří se v této práci mohou podrobně seznámit s činností Horské služby ČR, jejími hlavními úkoly, organizační strukturou a návazností na Integrovaný záchranný systém ČR.

Přílohu bakalářské práce tvoří stručný průřez činností Horské služby ČR. Historické fotografie jsou zde záměrně umístěny pro srovnání, z důvodu možnosti posouzení vývoje této záchranářské organizace. Co na závěr dodat? Horská služba ČR udělala od

dob svého vzniku významný pokrok. Bohužel se tuto specializovanou záchrannou složku stále nedaří začlenit na důstojné místo v rámci Integrovaného záchranného systému a legislativně jasně upravit její další fungování a financování.

Seznam zdrojů

Knihy:

BÍCA, M., *Jizerské vyprávění*, Praha: Revue, 2004, ISBN: 80-900803-4-0.

BÍCA, M. a kol., *Učebnice záchranných služeb*. 1. Vydání. Praha: Revue, 1996. ISBN: 80-900803-1-6.

ENDERSCH, J. a kol., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*. Praha: Olympia, 1986. ISBN: 27-024-86.

KINTZL, E., *O počátcích lyžování na Šumavě, slovem i obrazem*. Plzeň: Insyst, 2008, ISBN: 978-80-254-1216-9.

NOVÁK, T., *Proti rozbouřeným žvlům*. Praha: Revue, 2004, ISBN: 80-900803-4-0.

ŠAFAŘÍK, M. a kol., *Horská služba učební texty pro členy a čekatele*. Praha: Olympia, 1979. ISBN: 27-103-79.

Časopisy:

BULÍČKA, M., 2012. *Horská služba doporučení informace*. Špindlerův Mlýn. Horská služba ČR.

KLEPŠ, A., 2009. *Horská služba doporučení informace*. Špindlerův Mlýn. Horská služba ČR.

KLIMEŠ, M., 2009. *Horská služba doporučení informace*. Špindlerův Mlýn. Horská služba ČR.

KLIMEŠ, M., 2008. *Horská služba doporučení informace*. Špindlerův Mlýn. Horská služba ČR.

KLIMEŠ, M., 2010. *Horská služba doporučení informace*. Špindlerův Mlýn. Horská služba ČR.

Internetové zdroje:

Asociace Zdravotnických záchranných služeb ČR. *Dokumenty. Zápisy z VH. Zápis AZZS 3/2012*. [on-line]. Publikováno 08.11.2012. [cit.19.03.2013]. Dostupné z http://www.azzs.cz/uploads/doc/valna-hromada/Zápis_VH_AZZS_CR_2012-3.pdf.

ČESKO. Zákon č. 159 ze dne 30. června 1999 o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. částka 53. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>.

ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

ČESKO. Zákon č. 374 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotnické záchranné službě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 131. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

ČESKO. Zákon č. 83 ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 19. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-83>.

ČESKO. Vyhláška č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 86. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-434>.

ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

ČESKO. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 65. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-248>.

ČESKO. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 76. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>.

Hasičský záchranný sbor ČR. *Dokumentace IZS. STČ 07/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu“*. [on-line]. Publikováno 31.08.2012. [cit. 13.03.2013]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>.

Hasičský záchranný sbor ČR. *Dokumentace IZS. Dohoda o poskytnutí pomoci*. [on-line]. Publikováno 31.08.2012. [cit. 13.03.2013]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.

Hasičský záchranný sbor ČR. *Dokumentace IZS. Poplachový plán IZS. Územně příslušný poplachový plán IZS*. [on-line]. Publikováno 31.08.2012. [cit. 10.03.2012]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>.

Hasičský záchranný sbor ČR. *Dokumentace IZS. Poplachový plán IZS. Územně příslušný poplachový plán IZS. Ústřední poplachový plán IZS*. [on-line]. Publikováno 01.11.2011. [cit. 10.03.2012]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>.

Horská služba ČR. *Horská služba. Občanské sdružení - základní dokumenty. Občanské sdružení*. [on-line]. [cit. 05.01.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=538&Itemid=13.

Horská služba ČR. *Horská služba. Obecně prospěšná společnost-základní dokumenty. Statut Horské služby ČR, o. p. s.* [on-line]. Publikováno 06.01. 2009. [cit.05.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-14_12_2012.pdf.

Horská služba ČR. *Horská služba. Občanské sdružení - základní dokumenty. Stanovy HS ČR, o. s.* [on-line]. Publikováno 14.01.2008. [cit.20.02.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/attachments/01_Stanovy_3.pdf.

Horská služba ČR. *Horská služba. Občanské sdružení - základní dokumenty. Statut HS ČR, o. s.* [on-line]. Publikováno 12.01.2010. [cit.22.02.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/attachments/02_Statut-2010.pdf.

Horská služba ČR. *Horská služba. Obecně prospěšná společnost-základní dokumenty. Výroční zpráva 2011.* [on-line]. Publikováno 08.11.2012. [cit.19.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/attachments/Vyrocní-zpráva-HS-r.%202011_kone%e8n%e1.pdf.

Horská služba ČR. *Horská služba. Obecně prospěšná společnost-základní dokumenty. Obecně prospěšná společnost.* [on-line]. [cit.08.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=540&Itemid=16.

Horská služba ČR. *Odborné komise.* [on-line]. [cit.16.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=30&Itemid=134.

Horská služba ČR. *Film pravidla FIS.* [on-line]. Publikováno 12.11.2008. [cit.15.03.2013]. Dostupné z <http://studio-plus.tv/ostatni/Horska-sluzba-Ceske-republiky>.

Horská služba ČR. *Odborné komise. Lavinová.* [on-line]. [cit. 19.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=30&Itemid=134.

Horská služba ČR. *Kynologie.* [on-line]. [cit.20.03.2013]. Dostupné z http://www.hscr.cz/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=4&Itemid=2.

KLIMEŠ, Michal. *Horská služba ČR. Učebnice HS ČR. Odborná část. Historie Horské služby.* [on-line]. [cit.19.02.2013]. Dostupné z http://mail.kallib.cz/hs/2_1.php.

KLIMEŠ, Michal. *Horská služba ČR. Učebnice HS ČR. Odborná část. Kritéria znalostí pro členství a kvalifikace. Člen Horské služby- kvalifikační standard.* [on-line]. [01.03.2013]. Dostupné z http://mail.kallib.cz/hs/2_12_2.php.

KLIMEŠ, Michal. *Členství v horské službě základní informace. Horská služba doporučení informace.* [on-line]. Zima 2008-09. [cit.08.03.2013]. Dostupné z <http://www.hscr.cz/attachments/HS-1-2008.pdf>.

KLIMEŠ, M., *Horská služba ČR. Učebnice HS. Odborná část. Kritéria znalostí pro členství a kvalifikace. Cvičitele Horské služby- kvalifikační standard.* [on-line]. [cit. 12.03.2013]. Dostupné z http://mail.kallib.cz/hs/2_12_4.php.

KLIMEŠ, M., *Horská služba ČR. Učebnice HS. Odborná část. Kritéria znalostí pro členství a kvalifikace. Instruktor Horské služby - kvalifikační standard.* [on-line]. [cit. 12.03.2013]. Dostupné z http://mail.kallib.cz/hs/2_12_6.php.

Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje. *Dispečink- srdce záchrany (příspěvky z konference). Dispečink-srdce záchrany (r. 2011). Přednášky. Jand'ura M., Dis. - Horská služba ČR.* [on-line]. [cit. 10.03.2013]. Dostupné z <http://www.zzspk.cz/images/stories/pdf/jandura-horska-sluzba-cr.pdf>.

Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje. *Aktuality. Archiv 2012.* [on-line]. Publikováno 20.12.2012. [cit. 19.03.2013]. Dostupné z <http://www.zzsck.cz/aktuality/archiv-2012-2/>.

PŘÍLOHOVÁ ČÁST

Příloha č. 1

Obrázek číslo 1.....	Znak Horské služby ČR
Obrázek číslo 2.....	Původní odznak Horské záchranné služby
Obrázek číslo 3.....	Současný odznak člena Horské služby ČR
Obrázek číslo 4.....	První záchranná stanice HZS na Šumavě
Obrázek číslo 5.....	Ústředí Horské služby Šumava na Špičáku
Obrázek číslo 6.....	Záchranná stanice Horské služby Šumava na Prášílech
Obrázek číslo 7.....	Transport zraněného v roce 1975 na Špičáku
Obrázek číslo 8.....	Transport zraněného v roce 2010 na Špičáku
Obrázek číslo 9.....	Ošetření zraněného na sjezdové trati – Špičák 1975
Obrázek číslo 10.....	Ošetření zraněného v terénu – Špičák 2011
Obrázek číslo 11.....	Součinnost HS Šumava a JSDH Železná Ruda
Obrázek číslo 12.....	Výcvik leteckých záchranářů HS ČR
Obrázek číslo 13.....	Společný zásah HS Šumava, ZZS Klatovy a CLZS AČR
Obrázek číslo 14.....	Zásah HS Šumava a LZS z Českých Budějovic
Obrázek číslo 15.....	Výcvik leteckých záchranářů HS Šumava v Německu
Obrázek číslo 16.....	Nácvik evakuace zraněného ve skalním terénu
Obrázek číslo 17.....	Výcvik záchranářů HS ČR ve Švýcarsku
Obrázek číslo 18.....	Transport zraněného Rakouským vozíkem
Obrázek číslo 19.....	Transport zraněného v letních podmínkách
Obrázek číslo 20.....	Letecký transport zraněného
Obrázek číslo 21.....	Akia člun
Obrázek číslo 22.....	Transport zraněného v zimních podmínkách
Obrázek číslo 23.....	Kanadské sáně
Obrázek číslo 24.....	Transport zraněného na Kanadských saních
Obrázek číslo 25.....	Zimní transportní prostředek Fjellpulken
Obrázek číslo 26.....	Transport zraněného prostředkem Fjellpulken
Obrázek číslo 27.....	Transportní nákladní sáně za sněžným skútre
Obrázek číslo 28.....	Sněžný skútr Alpine IV.
Obrázek číslo 29.....	Transport zraněného na sněžném skútru
Obrázek číslo 30.....	Terénní čtyřkolka v letních podmínkách
Obrázek číslo 31.....	Terénní čtyřkolka v zimních podmínkách
Obrázek číslo 32.....	Záchranné vozidlo HS VW Transporter T5
Obrázek číslo 33.....	Vybavení záchranného vozidla HS VW Transporter T5
Obrázek číslo 34.....	Záchranné vozidlo Land Rover Defender 110
Obrázek číslo 35.....	Vybavení záchranného vozidla HS Land Rover Defender
Obrázek číslo 36.....	Vybavení záchranného vozidla HS Land Rover Defender
Obrázek číslo 37.....	Osobní vybavení profesionálního záchranáře HS Šumava

Obr. č. 1. Znak Horské služby ČR (grafický manuál HS ČR)

Obr. č. 2. Původní odznak Horské záchranné služby (foto autor)

Obr. č. 3. Současný odznak člena Horské služby ČR (foto autor)

Obr. č. 4. První záchranná stanice HZS na Šumavě (archiv HS Šumava)

Obr. č. 5. Ústředí Horské služby Šumava na Špičáku (foto autor)

Obr. č. 6. Záchránná stanice Horské služby Šumava na Prášílech (foto autor)

Obr. č. 7. Transport zraněného v roce 1975 na Špičáku (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 8. Transport zraněného v roce 2010 na Špičáku (foto autor)

Obr. č. 9. Ošetření zraněného na sjezdové trati – Špičák 1975 (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 10. Ošetření zraněného v terénu – Špičák 2011 (foto autor)

Obr. č. 11. Součinnost HS Šumava a JSDH Železná Ruda (foto autor)

Obr. č. 12. Výcvik leteckých záchranářů HS ČR (foto autor)

Obr. č. 13. Společný zásah HS Šumava, ZZS Klatovy a CLZS AČR (foto autor)

Obr. č. 14. Zásah HS Šumava a LZS z Českých Budějovic (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 15. Výcvik leteckých záchranářů HS Šumava v Německu (foto autor)

Obr. č. 16. Návčik evakuace zraněného ve skalním terénu (foto autor)

Obr. č. 17. Výcvik záchranářů HS ČR ve Švýcarsku (foto autor)

Obr. č. 18. Transport zraněného Rakouským vozíkem (foto archiv HS)

Obr. č. 19. Transport zraněného v letních podmínkách (foto autor)

Obr. č. 20. Letecký transport zraněného (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 21. Akia člun (foto autor)

Obr. č. 22. Transport zraněného v zimních podmínkách (foto autor)

Obr. č. 23. Kanadské sáně (foto autor)

Obr. č. 24. Transport zraněného na Kanadských saních (foto autor)

Obr. č. 25. Zimní transportní prostředek Fjellpulken (foto autor)

Obr. č. 26. Transport zraněného prostředkem Fjellpulken (foto autor)

Obr. č. 27. Transportní nákladní sáně za sněžným skútre (foto autor)

Obr. č. 28. Sněžný skútr Alpine IV. (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 29. Transport zraněného na sněžném skútru (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 30. Terénní čtyřkolka v letních podmínkách (foto autor)

Obr. č. 31. Terénní čtyřkolka v zimních podmínkách (foto archiv HS Šumava)

Obr. č. 32. Záchrané vozidlo HS VW Transporter T5 (foto autor)

Obr. č. 33. Vybavení záchranného vozidla HS VW Transporter T5 (foto autor)

Obr. č. 34. Záchranné vozidlo Land Rover Defender 110 (foto autor)

Obr. č. 35. Vybavení záchranného vozidla HS Land Rover Defender (foto autor)

Obr. č. 36. Vybavení záchranného vozidla HS Land Rover Defender (foto autor)

Obr. č. 37. Osobní vybavení profesionálního záchranáře HS Šumava (foto autor)

Fotografie publikované v přílohové části jsou použity z archivu autora této práce a z archivu Horské služby ČR. Jednotlivé osoby, které jsou znázorněny na fotografiích v přílohové části, daly souhlas se zveřejněním za účelem jejich publikace v této bakalářské práci.